लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

भीमफेदी गाउँपालिका, मकवानपुर

आर्थिक वर्ष २०८०/८१

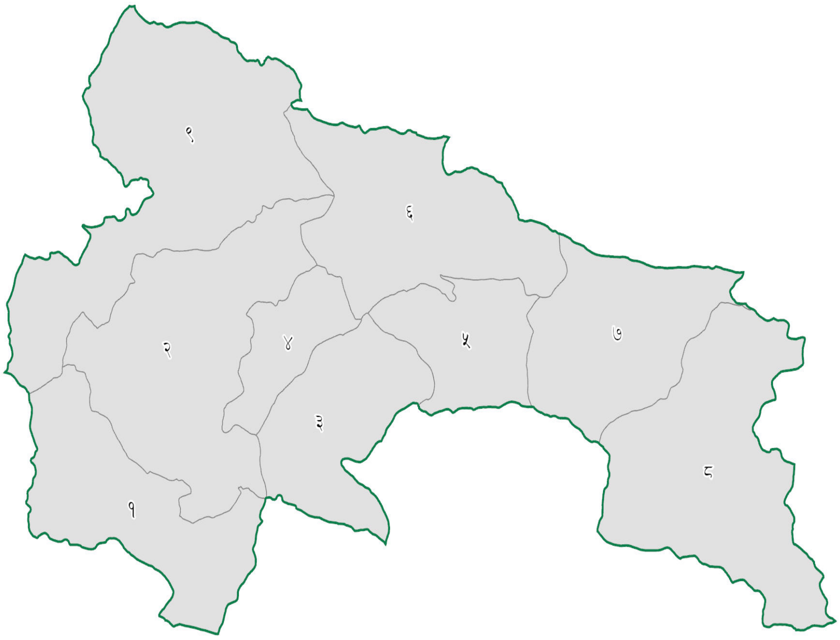

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

भीमफेदी गाउँपालिका, मकवानपुर

आर्थिक वर्ष २०८०/८१

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि
(VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्द्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be A Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य
(MISSION)

राष्ट्रलाई स्वतन्त्र एवं गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide independent and Quality Audit Service to the Nation)

मूल्य मान्यता
(CORE VALUES)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८०।८१ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)
महालेखापरीक्षक

२०८२ वैशाख

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
बागमती प्रदेश लेखापरीक्षण निर्देशनालय
काठमाडौं

प.सं.:2081/82 मिति : २०८२-२-५

च.न.:FAR/2080-81/LOC/35

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

श्री अध्यक्षज्यू,
भीमफेदी गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय,
मकवानपुर।

कैफियतसहितको राय

हामीले यस गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको बार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौं।
हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक पेश भएको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको बार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ लगायत सम्वन्धित प्रचलित कानुन बमोजिम सारभूतरूपमा सही तथा यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ ।

कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

१. गाउँपालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय संचित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ। पालिकाले पेश गरेको प्राप्ती र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प. फा. नं. २७०) मा अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरणबाट प्राप्त भएको सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रू ९ करोड २० लाख ९४ हजार, पर्यटन पूर्वाधार विकासको रू ३० लाख, एकिकृत स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रमको रू ४ लाख ७५ हजार र गरिबसँग विश्वेस्वर कार्यक्रमको रू ४ लाख १५ हजार समेत गरी रू ९ करोड ५९लाख ८४ हजार समावेश गरेको छैन।

२. गाउँपालिकाको रू. १ अर्व २५ करोड ४९ लाख ३३ हजार लेखापरीक्षणबाट रू. १ करोड ३० लाख ९५ हजार बेरुजू देखिएकोमा रू. ५६ हजार प्रतिक्रियाबाट फस्यौंट भई बाँकी बेरूजु रु.१ करोड ३० लाख ३९ हजार रहेको छ । सो मध्ये असुल गर्नुपर्ने रू. ५ लाख २३ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू. ६६ लाख ९ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रू. २८ लाख २६ हजार र पेस्की बाँकी रू. ३० लाख ८२ हजार रहेको छ। गत वर्षसम्म रू. ९ करोड ४ लाख १६ हजार बेरूजू बाँकी रहेकोमा हालसम्मको अद्यावधिक बेरूजू रू. ६ करोड ३५ लाख ५२ हजार रहेको छ। बेरूजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरूजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको व्यहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

३. गाउँपालिकाले वित्तीय विवरण नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचामा तयार गरेकोमा लेखा टिप्पणीहरू ८, १४, १७, सम्पत्ती तथा राजश्व लगायतका विवरणहरू खुलासा गरेको छैन।

लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान,लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान,मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। एकीकृत वित्तीय विवरण तयार गर्ने भीमफेदी गाउँपालिकासँग हामी स्वतन्त्र छौं । त्यसका लागि स्वीकृत आचारसंहिता अनुसार हामीले काम गरेका छौं। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त भएका आधार र प्रमाणहरू राय व्यक्त गर्न पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्नेमा विश्वस्त छौं।

अन्य वेहोरा

यो गाउँपालिकाको लेखापरीक्षणबाट स्रोत र साधनको प्राप्तिको प्रक्षेपण यथार्थपरक नभएको, लक्ष्यअनुसार असुली नभएको, स्विकृत कार्यक्रममा लक्ष्य अनुसार प्रगति नभएको, अनुदानको पर्याप्त अनुगमन नभएको, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको लगायतका वेहोरा यस लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइएको छ।

वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन को जिम्मेवारी

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम वित्तीय जिम्मेवारी र जवाफदेहिता जिम्मेवार व्यक्तिमा रहेको हुन्छ । त्यसैगरी नेपाल सरकारबाट स्वीकृत भई महालेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट लागु भएको नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) बमोजिम आर्थिक कारोवारको सही र यथार्थ अवस्था चित्रण हुने गरी वित्तीय विवरण तयार गर्ने तथा जालसाजी वा त्रुटीका कारण वित्तीय विवरण सारभूतरूपमा गलत आँकडा रहित बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी गाउँपालिका व्यवस्थापनमा रहेको छ। गाउँ कार्यपालिका, गाउँपालिका अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण उपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय विवरण समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आँकडारहित रहेको छ भनीयथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी रायसहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेकोनेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान,मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम लेखापरीक्षण कार्यसम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुँदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूतरूपमा गलत आँकडा मानिएको छ।

(तारा प्रसाद पाण्डे)

नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट फछ्यौंट			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती								
५७	७५	१,३०,९४,९००	०	४	५५,६००	०	५७	७१	१,३०,३९,३००	५,२३,०६२	२८,२५,६२७	६६,०८,८७१	०	०	९४,३४,४९८	३०,८१,७४०

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष फस्यौंट	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
मकवानपुर	९,०४,१६,०००		३,९९,०२,९९६	५०५१३००४		१,३०,३९,३००	६३५५२३०४

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको छोटकरी व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०८०/८१	६३.४	सामाजिक सुरक्षाः-	५५,६००
२	२०७९/८०	३०	मुल्य अभिवृदि कर	१३,७९,८८१
३	२०७९/८०	४१	खर्च भन्दा भौचर बढि उठेको	३,६९,०९०
४	२०७९/८०	३७	कर कट्टि दाखिला:-	७,७००
५	२०७९/८०	४८	कक्षा ८ को परीक्षा व्यवस्थापन	३,९४,९११
६	२०७८/७९	४५	समपुरक रकम फिर्ता	१,३५,८९,०५२
७	२०७८/७९	४९	समपुरक खर्च	२५,६९,८६३

८	२०७८/७९	५०	रानी खोला धामि डाँडा रानी भञ्याङ्ग ग्रामीण सडक	१,१८,७६,७२०
९	२०७८/७९	१८	नदीजन्य पदार्थको राजश्व संकलनः-	६७,५३,०००
१०	२०७७/७८	२९	आन्तरीक आयको श्रोतः	२९,२६,७२४
११	२०७९/८०	४.४	वित्तीय प्रतिवेदनको विश्लेषणः-	३६,०५५
जम्मा				३,९९,५८,५९६

(८०३३२५०४३०० - भीमफेदी गाउँपालिका, मकवानपुर)

परिचय

१

(क) कार्यालय परिचयः- स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारीणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको संचालन गर्ने उद्देश्यले यस भीमफेदी गाँउपालिकाको स्थापना भएको हो। स्थानीय सरकारले संचालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह-अस्तित्व र समन्वयलाई प्रवद्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु यस गाउँपालिकाको उद्देश्य रहेको छ। यस गाउँपालिका अन्तर्गत ९ वडा, ४७ सभा सदस्य, २५४.२४ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल तथा जनसंख्या २५५०० रहेको छ ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्यः- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधिः- यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८१/०९/०९ देखि २०८१/०९/१२ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधिः- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमाः- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरू सीमाको रूपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थितिः- कार्यालयको आय-व्ययतर्फ रू १ अर्व २५ करोड ४९ लाख ३३ हजारको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सो को विस्तृत विवरण अनुसूची-१ मा संलग्न छ ।

(ज) लेखापरीक्षणको क्रममा असुलीः- लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रू २९९४३५/- असुल भइ दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

सि.नं	वैक	दाखिला मिति	बिवरण	कोष	रकम रु.
१	एन आइ सि एसिया वैंक	२०८१/०९/२३-२४ र २०८१/१०/११-१२	दोहोरो भत्ता ३ जनाको	स्थानिय संचित कोष	७६५०/-
२	एन आइ सि एसिया वैंक	२०८१/०९/२३-२४ र २०८१/१०/११-१२	नपाउने वैठक भत्ता ६ जनाको	स्थानिय संचित कोष	२८०५०/-
३	एन आइ सि एसिया वैंक	२०८१/०९/२३-२४ र २०८१/१०/११-१२	नपाउने इन्धन खर्च ३ जनाको	स्थानिय संचित कोष	५९४९०/-
४	एन आइ सि एसिया वैंक	२०८१/०९/२३-२४ र २०८१/१०/११-१२	दोहोरो इन्टरनेट खर्च	स्थानिय संचित कोष	१२०००/-
५	एन आइ सि एसिया वैंक	२०८१/०९/२३-२४ र २०८१/१०/११-१२	कानून वेगर समितिको वैठक भत्ता ९ जनाको	स्थानिय संचित कोष	१५५५५०/-
६	एन आइ सि एसिया वैंक	२०८१/०९/२३-२४ र २०८१/१०/११-१२	विल भरपाई भन्दा वढी भुक्तानी	स्थानिय संचित कोष	३५००/-
७	एन आइ सि एसिया वैंक	२०८१/०९/२३-२४ र २०८१/१०/११-१२	कानूनमा नभएको वैठक भत्ता ४ जनाको	स्थानिय संचित कोष	३३१९५/-
जम्मा रू					२९९४३५/-

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **वित्तीय प्रतिवेदनको बिश्लेषणः-**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को नियम ७२ (२) मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा नियम ७६(२) मा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले २०७६।२।१९ मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ । तर अनुसूची तथा खुलासा (Disclosure) हरू पूर्ण रूपमा लेखाकिंत र प्रस्तुतीकरण भएको छैन । यसमा सुधार हुनु पर्दछ । पालिकाले उपलव्ध गराएको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) सम्बन्धमा निम्नाअनुसार देखिएको छः-

२.१ **वित्तीय विवरणको यथार्थताः** गाउँपालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कनको गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ । आर्थिक कारोबार गर्दा सुत्रको प्रयोग गरी सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवदेन गर्नुपर्दछ भने सोही प्रणालीबाट स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) तयार गर्नुपर्छ । गाउँपालिकाले सामाजिक सुरक्षा तर्फ रू ९२०९३५३४/-,पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना तर्फ रू ३००००००/-, गरिबसँग विशेश्वर रू ४१५०००/- र स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम तर्फ रू ४७५०००/- समेत रू ९५९८३५३४/- सुत्रमा लेखाङ्कन गरेको छैन । जसले गर्दा सुत्रबाट तयार भएको वित्तीय विवरणसमेत पूर्ण नहुँदा गाउँपालिकाको यथार्थ आर्थिक अवस्थाको चित्रण गरेको छैन ।

स्थानीय संचित कोषः स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६९ र ७२ वमोजिम गाउँपालिकाले प्राप्त गरेको आय अनुदान तथा सहायता र स्थानीय सरकार सञ्चालनमा भएका आय-व्यय हिसावको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को कोषको संक्षिप्त अवस्था निम्न वमोजिम रहेको छ ।

आ.व. : २०८०/८१ अवधी : २०८०/०४/०१ - २०८१/०३/३१					
प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (बजेट र गैरबजेट निकाय)					
क्र.स./ आर्थिक सङ्केत	**विवरण**	**चालु आ.ब.को कारोबार**		**गत आ.ब. को कारोबार**	
		नगद	**जम्मा**	**नगद**	**जम्मा**
	राजस्व, अनुदान र अन्य प्राप्ति				
११०००	कर	८,९९,९५,८७५.६९	८,९९,९५,८७५.६९	१२,९६,१५,२४६.५७	१२,९६,१५,२४६.५७
१३०००	अनुदान	३५,३५,७७,३५३.५०	३५,३५,७७,३५३.५०	४३,२७,७४,६६०.००	४३,२७,७४,६६०.००
१४०००	अन्यराजस्व	३,८९,१४,०५६.५३	३,८९,१४,०५६.५३	२,९०,७२,८६४.३०	२,९०,७२,८६४.३०
१५०००	विविधप्राप्ति	४,६८,२००.००	४,६८,२००.००	०	०
क	**कुलजम्मा प्राप्ति**	४८,२९,५५,४८५.७२	४८,२९,५५,४८५.७२	५९,१४,६२,७७०.८७	५९,१४,६२,७७०.८७
३	चालु	३०,६३,७६,४९४.९३	३०,६३,७६,४९४.९३	३१,७९,४८,८३१.०३	३१,७९,४८,८३१.०३
२१०००	पारिश्रमिक / सुविधा	१९,८१,२९,३९०.२०	१९,८१,२९,३९०.२०	२०,३४,७३,७८०.०१	२०,३४,७३,७८०.०१
२२०००	मालसामानतथा सेवाको उपयोग	७,२१,६१,९७०.७६	७,२१,६१,९७०.७६	८,८२,७८,४३९.०२	८,८२,७८,४३९.०२
२५०००	सहायता (Subsidy)	६,२३,५३१.००	६,२३,५३१.००	१,७१,३४,६१०.००	१,७१,३४,६१०.००
२६०००	अनुदान	३,१२,६४,०९२.९७	३,१२,६४,०९२.९७	१२,०४,०००.००	१२,०४,०००.००
२७०००	सामाजिकसुरक्षा	३३,५२,८००.००	३३,५२,८००.००	६९,२१,८४८.००	६९,२१,८४८.००
२८०००	अन्यखर्च	८,४४,७१०.००	८,४४,७१०.००	९,३६,१५४.००	९,३६,१५४.००
४	पूंजीगत	२१,२९,५३,४८८.४५	२१,२९,५३,४८८.४५	२८,००,७४,१३८.४५	२८,००,७४,१३८.४५
३१११०	भवनतथा संरचना	३३,६०,३४३.००	३३,६०,३४३.००	१,७९,९८,२८१.००	१,७९,९८,२८१.००
३११२०	सवारीसाधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर्स तथा फिक्चर्स	१,५७,११,१२७.००	१,५७,११,१२७.००	१,२३,६८,३४२.००	१,२३,६८,३४२.००
३११३०	अन्यपूँजीगत खर्च	२३,६८,८०६.००	२३,६८,८०६.००	३७,३२,३५४.००	३७,३२,३५४.००
३११५०	सार्वजनिकनिर्माण	१८,९५,८६,२८८.४५	१८,९५,८६,२८८.४५	२४,५९,७५,१६१.४५	२४,५९,७५,१६१.४५
३११६०	निर्मितसरचनाकोसुधार खर्च	१७,२८,५३०.००	१७,२८,५३०.००	०	०
३१२२०	मौज्दातसामानहरु	१,९८,३९४.००	१,९८,३९४.००	०	०
५	वित्तीय	०	०	०	०
ख)	**कुलजम्मा भुक्तानी**	५१,९३,२९,९८३.३८	५१,९३,२९,९८३.३८	५९,८०,२२,९६९.४८	५९,८०,२२,९६९.४८
ग)	**बचत /कमी (ग = क-ख)**	(३,६३,७४,४९७.६६)	(३,६३,७४,४९७.६६)	(६५,६०,१९८.६१)	(६५,६०,१९८.६१)
घ)	**धरौटी, आकस्मिक कोष लगायतका अन्य कोषको मौज्दातको थप/घट (+/-)**	(१७,५२,०५,७६६.५९)	(१७,५२,०५,७६६.५९)	१८,०१,६६,४४४.७७	१८,०१,६६,४४४.७७

घ.१)	**कट्टीरकम भुक्तानी/दाखिला गर्न बाकी**			-३६,०५५.००	-३६,०५५.००
ङ)	**यसआ.ब.को नगद तथा बैंक मौज्दात (बचत /(कमी)) (ङ = ग+घ)**	(२१,१५,८०,२६४.२५)	(२१,१५,८०,२६४.२५)	१७,३६,०६,२४६.१६	१७,३६,०६,२४६.१६
च)	**गतआ.व.को नगद तथा बैंक मौज्दात**	३३,८१,२९,७५१.८४	३३,८१,२९,७५१.८४	१६,४५,२३,५०५.६८	१६,४५,२३,५०५.६८
छ)	**विनिमयनाफा/घाटा तथा अन्य समायोजन**				
ज)	**आ.व.अन्तको बाँकी नगद तथा बैंक मौज्दात (ज= ङ+च+छ)**	१२,६५,४९,४८७.५९	१२,६५,४९,४८७.५९	३३,८१,२९,७५९.८४	३३,८१,२९,७५९.८४

२.२ **फरक हिसाबः** यस गाउँपालिकाले सुत्रबाट तयार गरेको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०) ले सबै कारोबार नसमेटेको कारण गाउँपालिकाले सबै कारोबार समेटिने गरी एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गरेकोमा उक्त दुई विवरणमा यस वर्षको प्राप्ति भुक्तानी र बैङ्क मौज्दातमा निम्नानुसार फरक परेको छ । सुत्रमा गाउँपालिकाको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारहरू समाविष्ट गरी म.ले.प.फा.नं. २७० ले गाउँपालिकाको समष्टिगत आर्थिक कारोबारको यथार्थ अवस्था चित्रण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

विवरण	**गतवर्षको जिम्मेवारी**	**यसवर्षको प्राप्ति**	**यसवर्षको भुक्तानी**	**बैङ्क मौज्दात**
सुत्र अनुसारको वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०)	३३८१२९७५१/८४	४८२९५५४८५/७२	५१९३२९९८३/३८	१२६५४९४८७/५९
एकीकृत आर्थिक विवरणअनुसार	२२२०६४९७०/९५	६२९५२५८३४/७२	६२५४०६८४३/३८	२२६१८३९६२/२९
फरक	११६०६४७८०/८९	(१४६५७०३४९/-)	(१०६०७६८६०/-)	(९९६३४४७४/७)

एकिकृत आय व्ययः गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष ०८०/८१ को समग्र आर्थिक कारोवार समेटीने गरी तयार गरेको एकिकृत वित्तीय विवरणको संक्षिप्त अवस्था यस प्रकार छ ।

आय तर्फ		**व्यय तर्फ**	
विवरण	**रकम**	**विवरण**	**रकम**
गतबर्षको अ.ल्या	**२२२०६४९७०.९५**	**चालु खर्च**	**३०६३७६४९४.९३**
संचितकोष खाता	१४७८२५०२१.७८	**पूँजिगतखर्च**	**२१२९५३४८८.४५**
धरौटीकोष खाता	१६२८२४०८.२९	**अन्तर-सरकारीअख्तियारी**	**९५९८३५३४.००**
विविधकोष खाता	५७९५७५४०.८८	सामाजिकसुरक्षा तथा संरक्षण	९२०९३५३४.००
राजस्व	**१५८८३९६१८**	पर्यटनपूर्वाधार विकास आयोजना	३००००००.००
आन्तरिकराजस्व	१५१५९८५०.८६	गरिबसँग विशेश्वर	४१५०००.००
राजस्वबाडफाड	१४३६७९७६७.१४	स्वास्थ्यक्षेत्र सुधार कार्यक्रम	४७५०००.००
संघीय सरकार अनुदान	**३०८३०३७७९.००**	**विविध कोषखाता**	७००००००.०
प्रदेशसरकार अनुदान	**४५२७३574.00**	**अन्य खर्च**	**०.००**
अन्तर-सरकारीअख्तियारी	**९५९८३५३४.००**	**धरौटीफिर्ता**	**३०९३३२६.००**
सामाजिकसुरक्षा तथा संरक्षण	९२०९३५३४.००	**अन्तिममौज्दात/बचत रकम**	**२२६१८३९६२.२९**
पर्यटनपूर्वाधार विकास आयोजना	३००००००.००	**संचित कोषखाता**	२११९९५६६८.६४
गरिबसँगविशेश्वर	४१५०००.००	**विविध कोषखाता**	१७४२८६.३६
स्वास्थ्यक्षेत्र सुधार कार्यक्रम	४७५०००.००	**धरौटीखाता**	१४०१४००७.२९
धरौटीआय	**८२४९२५.००**		
अन्यआय	**२०३००४०४.७२**		
जम्मा आय	**८५११५९०८०५.६७**	**जम्मा व्यय**	**८५११५९०८०५.६७**

२.३ **बित्तिय विवरण यथार्थ नदेखिएकोः** म.ले.प.फा.नं. २७० को प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदनसँग सोही प्रतिवेदनको टिप्पणी र अनुसुचीमा भएका प्राप्ति हिसाव यथार्थ हुनु पर्दछ । टिप्पणी र अनुसुचीमा भएको प्राप्ति हिसाव र म.ले.प.फा.नं.२७० को वित्तीय प्रतिवेदन प्राप्ति निम्न शिर्षकको रकमसँग मिलान भएको देखिएन ।

संकेत	शिर्षक	म.ले.प.फा.नं. २७०	टिप्पणी १.२(स्थानिय सरकारले उपयोग गर्ने राजस्व र अन्य प्राप्ति को विवरण)	अनुसूचि ३(प्राप्तिको संक्षिप्त विवरण)
११०००	कर	८९९९५८७५/६९	२४०३०३६९३/६९	११०९२५५६१/४७

टिप्पणी र अनुसुचीमा पनि एउटै शिर्षकका रकम फरक फरक हुनु हुँदैन र टिप्पणी र अनुसुचीको रकम म.ले.प.फा.नं. २७० सँग मेल नखादा प्राप्ति/भूक्तानी र मौज्दात रकम यथार्थत हो भन्ने आधारमा स्पष्ट हुन सकिएन । फरक फरक ठाउँमा फरक फरक प्राप्ति हुँदा संचित कोषमा मौज्दात पनि फरक पर्न जान्छ यसबाट गाउँपालिकाको समग्र आम्दानी र खर्चमा समेत यकिन हुने आधार देखिएन ।

२.४ **मौज्दात फरकः-** महालेखापरीक्षकको कार्यालयको गत वर्षको अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन अनुसार धरौटी तथा अन्य कोष समेत सञ्चित कोषको मौज्दात रू २०२६८६३३८/५७ रहेकोमा गाउँपालिकाको म.ले.प.फा.नं.२७० मा रू ३३८१२९७५१/८४ जिम्मेवारी अ.ल्या. देखिएको छ । गत वर्षको म.ले.प.को प्रतिवेदनमा उल्लेख भएको मौज्दात भन्दा म.ले.प.फा.नं. मा रू १३५४४३४१३/२७ बढी जिम्मेवारी सारेको छ । गाउँपालिकाले म्यानुअल रूपमा एकीकृत आ.वि. तयार गरी लेखापरीक्षणको लागि पेश गरेकोमा गत वर्षको जिम्मेवारी रू २२६१८३९६२/२९ देखाएको कारण समग्रमा गतवर्षको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा भन्दा रू १११९४५७८९/५५ बढी जिम्मेवारी सारेको आर्थिक बर्ष २०८१।०८२ मा हिसाब समायोजन गरी मिलान गरेको देखिन्छ।लेखापरीक्षणमा पेश गरेको एकीकृत आर्थिक विवरण अनुसार सुत्रमासमेत समायोजन गरी हिसाब पेश हुनुपर्दछ।

२.५ **खर्च बिश्लेषणः** गाउँपालिकाले यसवर्ष कुल आन्तिरक आयबाट रू १५१५९८५०/८६ राजस्व बाँडफाँड र अनुदानबाट रू ४८८२५७१२०/६४ समेत रू ५०३४१६९७१/५ आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रू ३०६३७६४९४/९३ र पूँजिगत तर्फ रू २१२९५३४८८/४५ समेत रू ५१९३२९९८३/३८ खर्च भएको छ । खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा २.९२ प्रतिशत रहेको छ । यसवर्ष पदाधिकारी सुबिधामा रू ११९९८२२९/११ खर्च भएको छ जुन आन्तरिक आयको ७९.१४ प्रतिशत रहेको छ । गाउँपालिकालाई प्राप्त भएको सबै अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकमबाट ६०.८६ प्रतिशत चालु र ४२.३० प्रतिशतमात्र पूँजिगत निर्माणमा खर्च भएको देखिन्छ । यसबाट गाउँपालिकाले विकास निर्माण कार्यक्रम सञ्चालनमा न्युन खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा बढी खर्च गरेको देखिन्छ। प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम अधिकरूपमा विकास निर्माणमा परिचालन गरिनुपर्दछ ।

२.६ **धरौटी/ अन्य कोषः** म.ले.प.फा.नं. २७० को प्राप्ति र भुक्तानी को एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदनमा धरौटी लगायत अन्य कोषको आम्दानी र खर्च समेटेको देखिदैन। धरौटी, आकस्मिक कोष लगायत अन्य कोषको मौज्दात थप/घट भनि समावेश मात्र गरेको छ ।सो मौज्दातमात्रले म.ले.प. फा.नं. २७० को आय र व्यायको यथार्थ चित्रण गर्दैन ।

२.७ **दुई लेखाप्रणालीः** एउटा कार्यालयमा एक लेखा प्रणाली हुनुपर्दछ ।सार्वजनिक निकायमा एक भन्दा बढी लेखा प्रणाली भएमा आय व्ययलाई एकीकृत गर्न, विश्लेषण गर्ने र प्रतिवेदन गर्ने ती लेखा प्रणालीका बीच अन्तरसम्बन्ध कायम गरिनुपर्दछ । स्थानीय तहमा दुई लेखा प्रणाली SUTRA (Sub-National Treasury Regulatory Application) र CGAS(Computerized Government Accounting System) बाट लेखा राख्ने गरिएको छ । तर ती दुबै प्रणालीका बीच एकै कार्यक्रमका खर्चलाई एकीकृत गर्ने र प्रतिवेदन दिने व्यवस्था रहेको छैन। गाउँपालिकामा संघ, प्रदेश र स्थानीय बजेटमध्ये अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरणको रकम CGAS प्रणालीमा र स्थानीय श्रोतलाई SUTRA प्रणालीमा प्रविष्टि गर्दा एकै कार्यक्रम/योजनाको हकमा दुवै प्रणालीमा बजेट खर्च अलग अलग अभिलेखन हुने र उल्लिखित दुई प्रणालीबीच अन्तरसम्बन्ध कार्यान्वियन हुने नहुँदा त्यस्ता आयोजनाको कुल खर्चसमेत यकिन गर्न नसकिने स्थिति छ । अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरणको रकम CGAS मा मात्र अभिलेख गरिने हुँदा SUTRA प्रणालीबाट प्रतिवेदन गरिने वार्षिक वित्तीय प्रतिवेदन म.ले.प. फाराम २७० मा समावेश हुन नसक्ने देखियो।सोका कारण वर्षभरि भएको कारोवारको वास्तविक प्रतिवेदन समेत प्राप्त नहुने र एकै कार्यक्रममा दुई प्रणालीबाट खर्च लेख्दा सो खर्च दोहोरो हुन नदिन लेखाप्रणालीले नियन्त्रण गर्न सक्ने अवस्था देखिएन । एक निकायमा एक लेखाप्रणाली लागू गर्नुपर्ने र दुई लेखाप्रणाली लागू गर्न आवश्यक भए ती प्रणालीका बीच अभिलेख एकीकृत हुने व्यवस्था लागू गर्ने व्यवस्था गर्न सम्बन्धित निकायको ध्यान जानुपर्दछ ।

३ बजेट पेश पारित र अख्तियारीः

स्थानीय तह संचालन ऐन २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्त भित्र सभा बाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिन भित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस गाउँपालिकामा उपाध्यक्ष श्री संजिव श्रेष्ठले मिति २०८०।०३।

१० मा नीति तथा कार्यक्रम र वजेट पेश भई रू ७५ करोड ६७ लाख ४५ हजारको बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा मिति २०८०।०३। २४ मा पारित भएको छ । यसै गरी गाउँपालिका प्रमुख श्री हिदम लामाबाट मिति २०८०।०४।०७ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ ।

४ **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले त्यस्तो प्रणाली तयार गरी लागू गरेको पाईएन । जसले गर्दा पालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको र सोमाथि विश्वस्त हुन सक्ने अवस्था छैन । यस सम्बन्धमा देखिएका केही व्यहोराहरू देहायबमोजिम रहेका छन:

वजेट व्यवस्थापन तर्फ

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११ अनुसार आफ्नो क्षेत्र भित्रको आधारभुत तथ्यांक संकलन, अभिलेखांकन र व्यवस्थापन गर्नुपर्नेमा नगरेको,

• आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को अनुसुची ११ बमोजिम स्थानीय तहले एक आर्थिक वर्ष भित्र भएको आर्थिक कारोवारको वार्षिक प्रतिवेदन तयार नगरेको,

• स्थानीय तहबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्यवयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति तयार नगरेको,

• स्थानिय तहले आफ्नो क्षेत्रमा कार्यान्वियन हुने आयोजनाको विश्लेषण गरी सम्भाव्य आयोजनाको बैंक खडा नगरेको,

• गाउँपालिकाले आयोजना वा कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुटाई त्यस्ता आयोजनालाई प्राथमिकता दिएको देखिएन,

खरिद व्यवस्थापन तर्फ

• सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरू उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण नगरेको,

• सञ्चालित योजनाहरूको उपभोक्ताको योगदान र कार्य सम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्नेमा सो अनुसार गरेको छैन,

• स्थानीय तहले निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण नगरेको,

• उपभोक्ता समितिलाई दिएको कामको अनुगमनबाट देखिएको व्यहोरा उल्लेख गरी प्रतिवेदन गर्ने नगरेको,

• उपभोक्ता समितिबाट सम्झौता बमोजिमको समय, लागत र गुणस्तरमा कार्य सम्पन्न हुन नसकेमा सो को मूल्याङ्कन नगरेको,

• गाउँपालिकाले कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता राखेको पाईएन । साथै गाउँपालिकाबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्यवयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति तयार गरेको छैन,

• ठेक्का बील तोकिएको म.ले.प.फारम अनुसार तयार नगरेको ।

शिक्षातर्फ

• स्थानीय तहले विद्यालय अनुगमन गर्ने मापदण्ड तयार गरी नियमित अनुगमन गर्ने र अनुगमन प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था नगरेको,

• कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका मा IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई कक्षागत विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन (भिडान) गराइ शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यालयहरूलाई अनुदान निकासा दिनुपर्नेमा कक्षागत विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गर्ने व्यवस्था कार्यान्वियन पूर्ण रूपमा नभएको,

• शिक्षा नियमावली, २०५९ को परिच्छेद ३ नियम १६ (झ) मा शिक्षा सेवा आयोगबाट नियुक्ति वा बढुवाको लागी सिफारिस भई आएका शिक्षकलाई नियुक्त गर्ने, सामुदायिक तथा सरकारी विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकको नोकरी तथा अन्य विवरण अभिलेख अद्याबधिक गरि राख्नु पर्नेमा नियमावलीको व्यवस्था अनुसारका उक्त अभिलेखहरू तयार नगरेको,

• संस्थागत विद्यालयहरूको दर्ता, नवीकरण, शुल्क निर्धारण, अनिवार्य निशुल्क छात्रवृत्ति, अनुगमन र अभिलेख व्यवस्थित नरहेको,

• संस्थागत विद्यालयहरूमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको तथ्यांक शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS) मा अद्यावधिक नगरेको,

भ्रमण खर्च व्यवस्थापन तर्फ

• भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ मा उल्लेख भए बमोजिम गाउँपालिकाका पदाधिकारी र कर्मचारीहरूको अनुगमन तथा भ्रमण खर्च भुक्तानी गर्दा स्वीकृत भ्रमण आदेशमा भ्रमणको उद्देश्य, कारण र भ्रमणबाट प्राप्त हुने सम्भावित प्रतिफल स्पष्ट उल्लेख नगरी भ्रमण गर्ने गरेको र भ्रमण पश्चात् भ्रमण प्रतिवेदन लिने नगरेको,

• भ्रमण अभिलेख खाता पूर्ण रूपमा अध्यावधिक गरी नराखेको,

• भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ को नियम १८ बमोजिम भ्रमण विलको साथै पेश गर्नु पर्ने भ्रमण प्रतिवेदन पेश गर्ने नगरेको, केही पदाधिकारी/कर्मचारीले पेश गरेकोमा पूर्ण रुपमा भ्रमणलाई पुष्टी गर्ने गरी भ्रमण अवधी भरको कार्य विवरण नखुलेको,

जिन्सी व्यवस्थापन तर्फः

- आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ अनुसार जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्नेमा सो नगरेको,
- पाम्समा वडामा पठाएका खर्च भएर नजाने जिन्सी सामानहरू हस्तान्तरण गरेर घटाएकोमा उक्त सामग्री घटाउन नमिल्ने भएकोले उक्त सामग्री पुन आम्दानी गर्नुपर्ने,
- सहायक जिन्सी खाता अद्यावधिक नगरेको,
- स्वास्थ्य तर्फको खर्च नभएर जिन्सी सामग्री पाम्समा दाखिला नगरेकोले उक्त समाग्री पाम्समा दाखिला गर्नुपर्ने,

विविध तर्फ

• कार्यालयले उद्वेश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरू पहिचान गरि निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख नराखेको,

• सुशासन व्यवस्थापन तथा सञ्चालन नियमावली, २०६५ अनुसार नागरिक वडापत्रमा उल्लिखित सेवाहरूको कार्यान्वियन स्थिती अनुगमन गर्न अनुगमन संयन्त्र तय गरेको पाईएन,

• विविध खर्च गर्दा विभिन्न होटलका विल पेश भएता पनि कतिपय खर्चको पुष्टि हुने स्पष्ट उद्वेश्य र यथार्थता प्रमाणित हुने प्रमाण संलग्न नगरेको,

• विषयगत क्षेत्रमा सञ्चालन हुने कार्यक्रममा बैठक भत्ता, भ्रमण भत्ता, तालिम, गोष्ठीतर्फ बढी केन्द्रित भई वितरणमुखि रहेको पाईयो,

• म.ले.प. फाराम ८०१ देखि ८०५ सम्मका फाराम तयार गरी सो अनुरूप बेरूजुको अभिलेख नराखेको,

• कार्यलयमा भुक्तानीको लागि प्राप्त हुने विल बिजक लगायतका कागजातहरू कार्यलय प्रमुखसंग नियम अनुसार प्रमाणीत गराइ भुक्तानी गर्नु पर्नेमा अधिकांश बिल भर्पाइ कागजातहरू प्रमाणीत गराएको नदेखिएको,

• डोर हाजिरी नियन्त्रण किताव अध्यावधिक रूपमा राख्ने नगरेको,

• मन्त्रालयको मिति २०७३।१२।२५ को आर्थिक कारोबार तथा खाता सञ्चालन सम्बन्धमा थप स्पष्ट पारिएको परिपत्रको दफा १७ बमोजिम यस स्थानीय तहमा समाहित भएका साविक गाउँविकास समितिको नाममा रहेको पेश्की तथा बेरूजुको अभिलेख समायोजन भएको स्थानीय तहमा कायमगरी नियमानुसार असुल फर्स्यौट तथा सम्परीक्षण कार्य नगरेको,

अतः गाउँपालिकाको कार्य सञ्चालन तथा व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीमा सुधारको लागि ऐनले तोके बमोजिमको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली बनाई यथाशीघ्र कार्यान्वियन गर्नु पर्दछ ।

तसर्थ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी पालिकाको कार्य सञ्चालन तथा व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

५ **सेवा प्रवाहः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ३ मा गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयको काम कर्तव्य र अधिकार सम्वन्धी व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले यस आर्थिक वर्षमा निम्नानुसार सेवा प्रवाह गरेको विवरण प्राप्त भएको छ ।

क्र.स	विवरण	संख्या
१	नागरिकता सिफरिस	६७८
२	घरबाटो सिफारिस	११२७
३	नाता प्रमाणित	७६३
४	जन्म दर्ता	५९४
५	विवाह दर्ता	२६७
६	सम्बन्ध विच्छेद	३४
५	मृत्यु दर्ता	१९२
६	बसाई सराई	११४

कार्यालयको मूख्य उद्देश्य हासिल गर्न सेवाग्राहीलाई सरल, सहज र समयमै प्रभावकारी सेवा उपलब्ध गराउनु हो । गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने सेवालाई अझै सरल, सहज, मितव्ययी, गुणस्तरीय र प्रभावकारी बनाई अन्य क्षेत्रमा पनि सेवा प्रभाव वृद्धि गरी अभिलेखीकरण समेत गर्नुपर्दछ।

६ **स्थानीय तथ्याङ्क अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कनः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क सङ्कलन अभिलेख र सोको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक भौगोलिक अवस्था प्राकृतिक स्रोत अन्तर्गत खानी जङ्गल तथा अन्य स्रोत पूर्वाधार अन्तर्गत सडक पुल खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कनसहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन । स्थानीय तहका प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हुँदा सोको सङ्कलन र अभिलेखाङ्कन गर्नुपर्दछ ।

७ **प्रशासकिय संगठन तथा कर्मचारी दरबन्दीः**

स्थानीय सरकार संचालन ऐनको दफा ८३ मा गाउँपालिकाले आफ्नो कार्यबोझ राजस्व क्षमता खर्चको आकार स्थानीय आवश्यकता एवं विशिष्टतालाई ध्यानमा राखि कर्मचारी समायोजन पछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा संगठन संरचना कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था उल्लेख छ। कार्यालयले उपलब्ध गराएको दरबन्दी तथा पदपूर्ति सम्बन्धि विवरणमा स्थायी दरवन्दी ७६ रहेकोमा पदपूर्ति ६५ जना, स्वास्थ्य करार ४८ र कार्यक्रम तर्फ १३ जना गरी जम्मा १२६ जना कर्मचारीहरू कार्यरत रहेको देखिन्छ । स्थायी दरवन्दी मध्ये ११ दरवन्दी खालि देखिन्छ । दरबन्दी बमोजिम जनशक्तिको पूर्णता नहुँदा विषयगत कार्यक्रम सञ्चालन सेवा प्रवाह तथा गाउँपालिकाको समग्र कार्य सम्पादनमा असर परेको स्थिति छ । तसर्थ रिक्त पदहरू यथाशक्य छिटो पूर्ति गरी सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

८ **तलवी प्रतिवेदनः**

निजामती सेवा ऐन २०४९ स्वास्थ्य सेवा ऐन २०५३ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ शिक्षा ऐन २०२८ मा तलवी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब खर्च लेख्नु पर्ने उल्लेख छ | गाउँपालिकाले यो वर्ष तलवी प्रतिवेदन पारित नगराई सङ्घीय सरकारबाट हस्तान्तरित चालु अन्तर्गत स्वास्थ्य तर्फ रू २४८७५१४८/५० र गाउँपालिकाका तर्फ रू १६५९९३५६/१४ समेत रू ४१४७४५०४/६४ खर्च लेखेको छ ।तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी खर्च लेख्न पाउने भन्दा बढी तलब भत्ता ग्रेड भुक्तानी हुन सक्ने तथा लेखापरीक्षणको क्रममा भुक्तानीको तुलना गर्न नसकिने भएकोले तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

९ **बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा:**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन

नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको भएता पनि समितिको मिटिङ्ग बसेर आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गरेको समेत नदेखिएकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको व्यवस्थाको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ ।

१० **बजेट सीमा निर्धारण समितिः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम गाउँपालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम अनुदान ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण साधनको सन्तुलित वितरणको खाका बजेटको कूल सीमा बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण बजेट तथा कार्यक्रमको प्रथमिकिकरण विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरू फागुन महिनाभित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्ष पछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले चैत्र १५ गतेभित्र गाउँपालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेकोमा गाउँपालिकाको उक्त समितिको बैठक एक पटक मात्र बसी श्रोत अनुमान गरेको पाइयो । समितिले सिमा निर्धारण गरि वडामा पठाएको पाइएन । ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालनामा सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ ।

११ **वार्षिक खरिद योजनाः-**

सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको खरिद गुरूयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । साथै सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ७ ले वार्षिक १० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा गुरूयोजना तयार गर्नुपर्ने साथै नियम ८ ले वार्षिक १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत वार्षिक रू २१२९५३४८८/४५ पूँजीगत खर्च/खरिद निर्माण कार्य गरेको छ । गाउँपालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन नियम बमोजिम वार्षिक खरिद योजना र गुरूयोजना आंशिक तयार गरी खरिद कार्य गरेको देखियो । अतः गाउँपालिकाले नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरूयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ ।

१२ **क्षेत्रगत वजेटः**

स्थानीय तहको एकीकृत समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रूपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ । गाउँपालिकाको क्षेत्रगत रूपमा कुल बजेट रू ७५ करोड ६७ लाख ४५ हजार र खर्च रू ५१ करोड ९३ लाख २९ हजारको आधारमा समग्र रूपमा ६८.६३ प्रतिशत खर्च भएकोमा क्षेत्रगत बजेट खर्च प्रगति निम्नानुसार रहेको छ ।

सि.नं.	क्षेत्र/उपक्षेत्र	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत
१.	आर्थीक विकास	९१७५४०००	४१७४११८३.५४	८.०४
२.	सामाजिक विकास	३१८५५३६००	२४००३३९८७.८९	४६.२२
३.	पूर्वाधार विकास	२२१०८००००	१४३४९०७३७.२६	२७.६३
४.	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धीत क्षेत्र	३६३८६०००	२१७२००००.६७	४.१८
५.	कार्यालय संचालन तथा प्रशासनिक	८८९७२०००	७२३४४०७४.०२	१३.९३
जम्मा		७५,६७,४५,६००	५१,९३,२९,९८३.३८	१००

उपर्युक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये सामाजिक विकास तर्फ सबैभन्दा बढी ४६.२२ प्रतिशत र सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धीत क्षेत्र तर्फ सबै भन्दा घटी ४.१८ प्रतिशत रहेको छ ।

१३ **त्रैमासिक पूँजीगत खर्चः**

प्रदेश आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०७६ को नियम २६ बमोजिम स्वीकृत भएको कार्यक्रममा अनुसुचि ३ बमोजिम त्रैमासिक प्रगति विवरण वनाई पेश गर्नु पर्ने र त्रैमासिक कार्य लक्ष्य तथा कर्यक्रम बमोजिम कार्य सम्पादन सम्पन्न गरी कर्यक्रम कार्यान्वयन गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक पुँजिगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम रहेको छ ।

बजेट	कुल खर्च	त्रैमासिक खर्च (रू हजारमा)				आषाढ महिनाको मात्र खर्च
		प्रथम त्रैमासिक	दोस्रो त्रैमासिक	तेस्रे त्रैमासिक	चौथो त्रैमासिक	
पूँजिगत खर्च	२१२९५३	२४०५७	३३९८७	४८८४६	१०६०६२	६८७६७
खर्च प्रतिशत	१००	११.२९	१५.९६	२२.९४	४९.८	३२.२९

गाउँपालिकाको कुल पुँजिगत खर्च रू २१ करोड २९ लाख ५३ हजार खर्च भएकोमा प्रथम त्रैमासिकमा रू २ करोड ४० लाख ५७ हजार (११.२९ प्रतिशत) दोस्रो त्रैमासिकमा रू ३ करोड ३९ लाख ८७ हजार (१५.९६ प्रतिशत) तेस्रो त्रैमासिकमा रू ४ करोड ८८ लाख ४६ हजार (२२.९४ प्रतिशत) र चौथो त्रैमासिकमा रू १० करोड ६० लाख ६२ हजार (४९.८ प्रतिशत) खर्च गरेको देखिएको छ । यसरी नै आषाढ महिनामा मात्र रू ६ करोड ८७ लाख ६७ हजार (३२.२९ प्रतिशत) खर्च देखिनुले आषाढमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित खर्च व्यवस्थापन भएको देखिएन । स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार त्रैमासिक रूपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनुपर्दछ ।

१४ **योजना प्राथमिकीकरणः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले आवधिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ । स्थानीय तहले योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ को दफा ५.२.४ सँग सम्बन्धित अनुसूची ३ मा आयोजना प्राथमिकीकरणका आधारहरू गरिवी निवारण उत्पादनमूलक रोजगारी लागत सहभागिता स्थानीय स्रोत र साधन समावेशी विकास दिगो र वातावरण संरक्षण र भाषिक र सांस्कृतिक विकास उल्लेख गरेको छ र सोही अनुसार गणना गरी प्राथमिकता आधारमा योजना छनौट गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले यस वर्ष २५२ र क्रमागत ४ गरी जम्मा २५६ योजना संचालन गरेको प्रगति पेश गरेको छ । सो मध्ये यसवर्षको १० र ४ वटा क्रमागत गरी जम्मा १४ वटा योजना ठेक्काद्वारा र बाँकी २४२ योजना उपभोक्ता समिति मार्फत भएको छ । गाउँपालिकाले सञ्चालन गरेका योजनाको किसिम योजना संख्या उक्त योजनाहरूको लागत अनुमान आर्थिक वर्षभित्र सम्पन्न कामको मूल्याङ्कन स्थिति एवं सम्पन्न अवस्था र चालु अवस्था सम्बन्धी विवरण पेश नगरेकोले योजनागत प्रगति सम्बन्धी विश्लेषण गर्न सकिएन । अत: छनौट भएका योजनाको किसिम संख्या लागत अनुमान सञ्चालित योजना संख्या सम्झौता रकम सम्पन्न संख्या सम्पन्न रकम सञ्चालन हुन नसकेका योजनाको बजेट रकम सम्बन्धी विवरण अद्यावधिक गरी योजना सञ्चालन प्रक्रिया प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ।

क्र. सं.	कार्यक्रमको नाम	योजना सङ्ख्या	रू २० लाखमाथिका योजना सङ्ख्या	रू ५ लाखदेखि २० लाख सम्मका योजना सङ्ख्या	रू ५ लाखभन्दा कमका योजना सङ्ख्या
१	पालिकास्तरिय	१११	३	३९	६९
२	वडास्तरीय	१४५	०	८	१३७
	जम्मा	२५६	३	४७	२०६

यो वर्ष सभाले पारित गरेका उल्लेखित योजना मध्ये २५४ योजना कार्यान्वयन भई २ योजना कार्यान्वयन हुन सकेको देखिएन । गाउँपालिकाले योजना वस्तुनिष्ठ तवरले प्राथमिकीकरण र छनौट गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ साथै साना योजना धेरै भएकोले प्रशासनिक खर्च वृद्धि हुने, प्रतिफल नदेखिने, अनुगमन कमजोर भई गुणस्तरमा असर पर्न सक्ने र लागत बढ्ने हुँदा सो तर्फ ध्यान दिई योजना छनौट गर्नु पर्दछ ।

१५ **लक्ष्य प्रगति:**

आर्थिक कार्यविधि तथा उत्तरदायीत्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ उपनियम १ अनुसार अनुसुची २ बमोजिमको ढाँचामा त्रैमासिक तथा वार्षिक प्रगति विवरण बनाई पेश गर्नुपर्नेमा कार्यालयले सञ्चालन गरेका स्थानीय स्तर जिल्ला तथा केन्द्रीय स्तरका योजनाको नियम बमोजिमको ढाँचामा त्रैमासिक प्रगति विवरण तयार गरेको देखिएन । गाउँपालिकाले पेश गरेको कार्यक्रम संख्या विवरण अनुसार शुन्य प्रगति भएका कार्यक्रम २०४ वटा, २५ प्रतिशतको शुन्य, ५० प्रतिशत २३ वटा र ७५ प्रतिशत ५०३ वटा प्रगति भएको देखिन्छ । गाउँपालिकाले सञ्चालन गरेका योजनाहरू निर्धारित समय भित्र सम्पन्न गर्नुपर्दछ ।

कार्यक्रम/योजना	कुल कार्यक्रम	वार्षिक प्रगति स्थिति			
		शून्य प्रगति	२५%सम्म प्रगति	५०% सम्म प्रगति	७५% भन्दा माथि प्रगति
कार्यक्रम संख्या	७३०	२०४	०	२३	५०३

१६ **कानून र सञ्चालन स्थितिः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरूले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम निर्देशिका कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वियनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ । स्थानीय तह सञ्चालनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट ४२ वटा नमूना कानूनहरू बनाई उपलब्ध गराएकोमा यस गाउँपालिकाले हालसम्म ६ वटा ऐन २१ कार्यविधि निर्माण गरी कार्यान्यिनमा ल्याएको छ । गाउँपालिकाले स्विकृत गरेका कानुनहरू स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन गरेर मात्र कार्यान्वियनमा लैजानु पर्नेमा हाल सम्म कुनै पनि कानुन राजपत्रमा प्रकाशन गरेको पाइएन।तसर्थ गाउँपालिकाले सभा र कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरेका उक्त कानूनहरू स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन गर्नुपर्दछ ।

१७ **न्यायीक समितिः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ । समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ । तर लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतवर्ष फर्स्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउन बाँकी ३ र यो वर्ष थप भएको १०४ गरी कुल १४७ विवाद दर्ता भएकोमा ८० वटा मात्र फर्स्यौट भई २३ बाँकी देखिन्छ । न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फर्स्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउनुपर्दछ ।

१८ **ठेक्का अभिलेखः**

सार्वजनिक निर्माण कार्य गर्ने हरेक निकायले ठेक्का अभिलेख म.ले.प.फा.न. ५०७ को ढाँचामा अद्यावधिक गरी राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । निर्माण कार्यको विस्तृत अभिलेखांकनको लागि प्रयोग गरिने ठेक्का सम्बन्धी अभिलेखले कूल गर्नुपर्ने कार्य हाल सम्म भएको कामको परिमाण मूल्य कार्य सम्पादन जमानत पेश्की ग्यारेन्टीको अवस्था काम सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति भेरिएशन लगायतको जानकारी उपलब्ध हुन्छ । गाउँपालिकाले उक्त विवरण देखिने गरी अभिलेख राखेको देखिएन । अतः स्वीकृत ढाँचा अनुसार सवै विवरण खुल्ने गरी ठेक्का अभिलेख अद्यावधिक गरी राख्नु पर्दछ।

१९ **विविध खर्चः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७१ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा मात्र विविध खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले यस आर्थिक बर्षमा रू ३१३७७३८/- विविध खर्च शीर्षकमा भुक्तानी गरेको छ ।गाउँपालिकाको आन्तरिक आम्दानी रू १५१५९८५०/८६ भएको अवस्थामा आम्दानीको करीब २०.६७ प्रतिशत विविधमा खर्च लेखेको देखिन्छ । विधि मापदण्ड तयार गरी यस्ता खर्च मितव्ययी तथा नियन्त्रणमुखी हुनुपर्दछ ।केहि उदाहरणहरू यसप्रकार छन ।

क्र.सं.	गो.भौ.नं. र मिति	विवरण	रकम
१	४०-०८०/०६/१०	भीमसेन मन्दिरमा पूजा आजा तथा प्रसाद वितरण खर्च	६४९४०/-
२	७१-०८०/६/२०	विभिन्न कार्यक्रमको खाजा/खाना खर्च	३९६४०/-
३	७८-०८०/०६/२०	कार्यपालिकाको वैठक खर्च	३९०१०/-
४	८०-०८०/६/२०	अतिथि सत्कार खर्च	३९३९५/-
५	१२५-०८०/०७/०२	कार्यालयको विभिन्न समयको खाना/खाजा खर्च	४४५५०/-
६	१८६-०८०/९/१५	विभिन्न कार्यक्रमको खर्च	९९८१५/-
७	२५६-०८०/०९/२६	सरसफाई समान खररिदको भुक्तानी	९८४६३/-
८	३००-०८०/११/४	कार्यालय संचालन खर्च	७९१००/-
९	३३५-०८०/१२/०४	विभिन्न कार्यक्रमको खर्च	९९७५०/-
१०	४८८-०८०/०२/१७	पानी विजुली खर्च	५३२७०/-
११	४९३-०८१/०२/१७	कार्यालय सामाग्री खरीदको भुक्तानी	९६९५४/-
१२	५९८-०८१/०३/०७	पुस्तक तथा कार्यलय सामाग्री खर्च	४६८०६/-
१३	७८९-०८१/०३/२३	बिभिन्न विलहरूको भुक्तानी	६७०६०/-
१४	८३१-०८१/०३/२४	गाउँपालिकाको विभिन्न समयको वैठक खर्च	१७४६८०/-
१५	८४४-०८१/०३/३१	कार्यालय संचालन खर्च	१०००००/-

२० **गत वर्षको दायित्व भुक्तानीः**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन,२०७६ को दफा ९ मा बहुवर्षीय खरिद र विशेष परिस्थितिबाट सृजित दायित्वमध्ये आगामी वर्ष भुक्तानी गर्नुपर्ने बाँकी रकम समावेस गरेर बजेट बनाउने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले २०७९।८० मा भुक्तानी दिन बाँकीको कच्चावारी प्रमाणित गरी आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को वार्षिक बजेट तथा योजनामा समावेश गरी यस वर्ष रू २४९२०६९/- भुक्तानी गरेको छ । गत वर्षको भुक्तानी गर्न बाँकी रकम यस वर्षमा भुक्तानी गर्दा चालू वर्षमा नयाँ योजान थप गर्न समस्या सृजना हुने हुँदा चालू वर्षलाई दायित्व सृजना हुने गरी योजना तर्जुमा गर्नु हुदैन । यसरी सम्बन्धित आर्थिक वर्षमा बजेट नपुग हुनबाट भुक्तानी दिन नसकिने गरी कार्यक्रम गरिनु उपयुक्त देखिदैन। यसमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।

२१ **ठेक्का व्यवस्था:-**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ९ मा खुला रूपमा वोलपत्र आह्वान गरी खरिद गर्ने सम्वन्धी व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले वोलपत्र मार्फत खरिद व्यवस्थापन गरीएका यस्ता योजना लागत अनुमान भन्दा ४.११ प्रतिशत देखि ५४.९२ प्रतिशत सम्म घटीमा गर्ने गरी कबोल भए अनुसार कार्यान्वियन गराएको पाइयो । गाउँपालिकाको स्वीकृत नर्मशका आधारमा तयार भएको लागत अनुमान भन्दा धेरै घटीमा सोही गुणस्तरको कार्य गर्न कबोल गरी अधिकांश योजना निर्माण सम्पन्न गरी भुक्तानी फरफारक गरेको पाइयो । यस्ता योजनाको भुक्तानी गर्दा निर्माण सामाग्री र निर्माण कार्यको गुणस्तर परीक्षण गरेको भएपनि न्यून लागतमा सोही गुणस्तरको कार्य भएको सम्वन्धमा नर्म्समा नै अधिक मूल्याङ्कन भएको हो वा गुणस्तरमा सम्झौता गरी भुक्तानी फरफारक भएको हो सो सम्वन्धमा गाउँपालिकाको ध्यानाकर्षण हुनुपर्ने देखिन्छ । साथै निर्धारित गुणस्तरमा कार्य भएको प्रमाणित गरी भुक्तानी गरेका कार्य निर्धारित अवधि सम्म टिकाउ भए नभएको यकिन गर्न प्रणाली सुदृढ गरी न्यून मुल्यमानै गुणस्तरीय कार्य हुने भएमा नर्म्स समेत सम्वन्धित निकायले पुनरावलोकन गर्नुपर्ने देखिन्छ । यस्ता केही योजनाको विवरण देहायमा उल्लेख छ ।

क्र.सं.	योजनाको विवरण	ठेक्का नं.	बोलपत्रदाता	लागत अनुमान	सम्झौता रकम	घटी प्रतिशत
1	धार्केमहभिर स्वारा सडक निर्माण	BRMMK/NCB/CDMSS/01/2080.081	श्रीशाश्वत कन्स्ट्रक्सन (३०२५०००८७५), हेटौडा, मकवानपुर ।	20500000	10562068.75	48.48%
2	रानीखोलाधामिडाँडा रानिभन्ज्याङ सडक निर्माण	BRMMK/NCB/CRDRR/02/2080.081	श्रीबि एण्ड बि-निहारिका-पन्चकन्या कन्स्ट्रक्सन जे.भी, हेटौडा, मकवानपुर ।	20099943.65	13169180.99	34.48%
3	च्याउखोला खाँडेधार सिँचाई योजना	BRMMK/NCB/CCKSY/03-2080.081	श्रीयाङ्ला कन्स्ट्रक्सन (५००११५६२०), हेटौडा, मकवानपुर ।	9988202.34	6078774.19	39.14%
4	बुढीचौरमहभिर सडक खण्ड	BRMMK/NCB/CBMSK/04-2080.081	श्रीह्युल्ला-महावीर-के.एच.जे.भी (६२०६३१९२७), रोशी-१, काभ्रेपलान्चोक ।	35096235.19	15821835.61	54.92%
5	सानुटारकिसेडी घैराङ सडक	BRMMK/NCB/CSKGS/05/2080.081	गोलेकन्स्ट्रक्सन, मकवानपुर ।	20499950.39	14568653.15	28.93%
7	श्रीप्रा.वि. आँपचौर निर्माण	BRMMK/NCB/CSPB/07/2080.081	श्रीएल.डि.एस. निर्माण सेवा एण्ड सप्लाई प्रा.लि, काठमाडौं ।	4999880.25	4794397.79	4.11%
8	श्रीपोखरी प्रा.वि. निर्माण	BRMMK/NCB/CSPPB/08/2080.081	श्रीपुलामी एण्ड सन्स कन्स्ट्रक्सन, मकवानपुर ।	19861434.89	14114234.86	28.94%
9	कृषिऔजार खरिद	BRMMK/NCB/PAE/09/2080.081	श्रीस्मार्ट पावर सप्लाई प्रा.लि, काठमाडौं	6990000	4434000	36.57%
10	स्वास्थ्यचौकी निर्माण वडा नं ७	BRMMK/NCB/COHPB/10/2080.081	श्रीम्याक्वेल इन्जिनियरिङ्ग प्रा.लि, काठमाडौं ।	14847788.86	9924610.02	33.16%

२२ **सहकारी नियमनः**

सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरूको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ।गाउँपालिकाले उपलव्ध गराएको

विवरणअनुसार पालिका भित्र ३० वटा सहकारी संस्था रहेका छन् । सो सहकारी के कस्तो अवस्थामा संचालन भएका छन छानविन गरी कार्वाही प्रक्रिया अगाडी वढाउनु पर्छ र संचालन हुन नसक्ने अवस्था देखिएमा वन्द गर्नु पर्दछ । गाउँपालिका भित्रका सहकारी संस्थाहरूले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) मा ११ वटा मात्र आवद्ध भएको देखियो र बाँकी सहकारीहरूले विवरण दाखिला गरेको पाइएन । त्यसैगरी गाउँपालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन समेत लेखापरीक्षणका क्रममा पेश भएन । जसले गर्दा सहकारीको सञ्चालन अवस्था बारे अध्ययन गर्न सकिएन । तसर्थ ऐन, नियमावली र निर्देशिका अनुसार प्रणालीमा विवरण दाखिला गर्न लगाई सोको प्रभावकारी अनुगमन गर्नु पर्दछ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा २२ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

२३ **पेश्कीः-**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ नियम ४७ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११३ मा पेश्की फस्यौंट सम्बन्धी व्यवस्था रहेको छ। पेश्की फस्यौंट गर्नु गराउनु पेश्की लिनेदिने दुबैको कर्तव्य हुने भनिएको छ। गाउँपालिकाले यो आर्थिक वर्ष म्याद ननाघेको पेश्कि रू ३४५५७१९/- र देहायका कर्मचारी, व्यक्ती तथा संस्थालाई दिएको पेश्की आर्थिक वर्षको अन्त्य सम्ममा पनि म्याद नाघेको पेश्कि रू १५२२०७७/- फस्यौंट भएको नदेखिएकोले नियमावलीमा भएको व्यवस्था बमोजिम पेश्की रकम फस्यौंट गर्नु पर्ने रू ....

क्र.सं.	पेश्की लिएको मिति	पेश्कीको विवरण	पेश्की लिने ब्यक्ती,फर्म वाकम्पनीको नाम	चालु आ. व.	
				म्याद ननाघेको	म्याद नाघेको
				रकम	रकम
१	२	४	५	९	११
१	कर्मचारी				
१	४-२०८०/०६/१०	स्थानिय तहमार्फत मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम सन्चालन	ज.स्वा.नि. रामनाम थिंतामङ	०	१,१३,५००.००
२	४-२०८०/०६/१०	पालिकास्तरमा स्वास्थ्य संस्थाहरुको मासिक बैठक,स्वास्थ्य कार्यक्रमहरुको डाटाभेरिफिकेशन एवं गुणस्तर सुधार साथै अर्धबार्षिक एवं बार्षिक समिक्षा	ज.स्वा.नि. रामनाम थिंतामङ	०	१,२९,८४३.००
३	४१-२०८०/०६/१०	अन्यसंचालन खर्च/वडा कार्यालय/स्वास्थ्य संस्था	अधिकृत छैठौं कृष्णबहादुर बस्नेत	०	१,०५०.००
४	३२३-२०८०/११/१७	अदुवाकोवीउ खरिद	सहायक पाँचौ अजय कुमार पजियार	०	२५,०००.००
५	२०-२०८०/१२/१४	भैसेभीमफेदी सडक खण्डको (भीमफेदी गाउँपालिका) वडा नं. ४ सडक क्षेत्रको एलानी जग्गामापर्ने घर टहराको छुट क्षत्तिपूर्ति/राहत	अधिकृत छैठौं नवराजअधिकारी	०	२,३०,०००.००
६	७६५-२०८१/०३/२१	विविधकार्यक्रम खर्च	सहायक पाँचौ सृजना मायास्याङतान		१,४४,४००.०००
जम्मा					६४३७९३/-
२	ठेकेदार				
१	४०-२०८०/०९/२४	बागमतीप्रदेश समपुरक साझेदारी कार्यक्रम (पालिका तर्फ) १ करोड ५ लाख + १ करोड ५ लाख	शाश्वतकन्स्ट्रक्सन	४,९६,०५६.००	
२	५७-२०८०/१०/१६	बागमतीप्रदेश समपुरक साझेदारी कार्यक्रम (पालिका तर्फ) १ करोड ५ लाख + १ करोड ५ लाख	गोलेकन्स्ट्रक्शन	१२,५०,०००.००	
३	१४-२०८०/१२/२७	सानुटारकिसेडी घैराङ सडक,भीमफेदी-१	गोलेकन्स्ट्रक्शन	२,०५,६६३.००	
४	१४०-२०८०/१२/२७	बागमतीप्रदेश समपुरक साझेदारी कार्यक्रम (पालिका तर्फ) १ करोड ५ लाख + १ करोड ५ लाख	गोलेकन्स्ट्रक्शन	१,०४,०००.००	
५	१२-२०८१/०१/०६	पोखरीप्रा.वि. भवन निर्माण	पुलामीएण्ड सन्स कन्स्ट्रक्सन	१४,००,०००.००	०
६	१६४-२०८१/०३/१२	स्थानीयतहका स्वास्थ्य शाखा,स्वास्थ्य चौकी,प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र,अस्पताल तथाआयुर्वेद औषधालयहरुमा कार्यरत स्थायी	म्याक्सवेलइन्जिनियरिङग प्रा.लि.		८,७८,२८४.००

		कर्मचारीहरुको स्वीकृत दरवन्दी अनुसारकोतलव,महगी भत्ता र पोषाक भत्ता		
जम्मा			३४५५७१९/-	८७८२८४/-
कुल जम्मा			३४५५७१९/-	१५२२०७७/-
			पेश्की	१५,२२,०७७

२४ **आय अनुमानः-**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले गाउँपालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा आन्तरिक आयतर्फ अनुमानित रू २ करोड ९३ लाख ९६ हजार प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरेकोमा आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा रू १ करोड ५१ लाख ६० हजार अर्थात अनुमान भन्दा ४८.४३ प्रतिशत कमी आय प्राप्त गरेको छ । आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आयको अनुमान यर्थाथपरक बनाई आय आर्जन बृद्धि गर्नेतर्फ विशेष ध्यान दिन आवश्यक देखिएको छ ।

२५ **कर तथा शुल्क असुलीः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ५५ ५७ ५८ र ५९ मा एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर घरजग्गा वहाल कर व्यवसाय कर र वहाल विरौटी शुल्क उठाउने व्यवस्था रहेको छ । ती आय शीर्षकमा आय अनुमान र असुली स्थिति निम्नानुसार रहेको देखिन्छ ।

आय शीर्षक	अनुमान	असुली	असुली प्रतिशत
एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर	६५००००/-	०	०
घरजग्गा वहाल कर	७०००००/-	२५२४१०/०८	३६.०५
व्यवसाय कर	०/-	२५०००/-	०
वहाल विरौटी शुल्क	१०००००/-	०	०

माथी उल्लेखित विवरण अनुसार गाउँपालिकाले एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर कुनै उठेको देखिदैन ।घरजग्गा वहाल कर अनुमानको करिब ३६.०५ प्रतिशत असुली गरेको देखिन्छ भने वहाल विरौटी शुल्क वापत कुनै कर उठेको देखिदैन । गाउँपालिका भित्र रहेका करदाताहरूको अभिलेख व्यवस्थित र एकीकृत नरहेको एवं बुझाउन ल्याएको अवस्थामा मात्र कर एवं शुल्क बुझ्ने परिपाटी रहेकोले कर असुली यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था देखिएन । तसर्थ आफ्नो क्षेत्रभित्र करदाताको अभिलेख अद्यावधिक गरी करको दायारामा ल्याउनु पर्दछ ।

२६ **खर्चमा आन्तरिक आयको प्रतिशतः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले गाउँपालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा केन्द्रीय अनुदानबाट गरेको खर्चका तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

केन्द्रीय अनुदानबाट खर्च	आन्तरिक आय	आन्तरिक आय प्रतिशत
३०९६९४७१०.२२	१५१५९८५० /८६	४.९०

उपर्युक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा ४.९० प्रतिशत मात्र रहेको छ । त्यसैले गाउँपालिकाको आन्तरिक आय सङ्कलनको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरिक आय बृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

२७ **व्यवसाय करः-**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ५८ मा गाउँपालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । यस वर्ष गाउँपालिकाले व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण शुल्क वापत रू २५०००/- कर सङ्कलन गरेको छ ।गाउँपालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायीहरूको अभिलेख अध्यावधिक गरेको छैन ।जसबाट गाउँपालिकाले सङ्कलन गरेको व्यवसाय कर यथार्थ मन्न सक्ने अवस्था छैन । तसर्थ गाउँपालिकाले क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनु पर्दछ ।

२८ **घर जग्गा बहाल करः**

बागमती प्रदेशको प्रदेश आर्थिक ऐन २०७५ को दफा ५ अनुसार पालिका क्षेत्रभित्र कुनै पनि व्यक्ति वा संस्था वा निकायले घर पसल ग्यारेज गोदाम टहरा सेड कारखाना जग्गा वा पोखरी पूरै वा आंशिक रूपमा बहालमा दिएमा बहाल लागेको रकममा घर जग्गा बहाल कर लगाइने व्यवस्था रहेको छ । यस वर्ष गाउँपालिकाले घर जग्गा वहाल कर शुल्क वापत रू २५२४१०/०८ कर संकलन गरेको छ । गाउँपालिकाले उक्त बहाल कर को क्षेत्रगत लगत नराखेकाले कुन क्षेत्रबाट कति बहाल कर उठ्छ भन्ने कुराको एकिन गर्न सकिएन ।अत नियमानुसार अभिलेख राखी कर उठाउने प्रकृयालाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

२९ **विज्ञापनकरः-**

बागमती प्रदेशको प्रदेश आर्थिक ऐन २०७६ को दफा ५ मा प्रदेश भित्र राखिने होडिङ बोर्ड साईनबोर्ड व्यानर ट्राई भिजन बोर्ड ग्लोबोर्ड स्टल डिजिटलबोर्ड धातुको फ्रेम वा कुनै स्थानमा लागाउने लेख्ने वा विद्युतीय तरंगको प्रयोग गरी गरिएको प्रचारको लागी राखिने बस्तु वा सामाग्रीमा गरिने विज्ञापनमा कर लागाइ असूल गरीने उल्लेख छ । गाउँपालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका यस्ता किसिमका विज्ञापनको अभिलेख राख्ने गरेको छैन । जसबाट गाउँपालिकाले कर संकलन गर्ने यथार्थ आधार मान्न सक्ने अवस्था नै छैन । तसर्थः गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण विज्ञापनको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायरा भित्र ल्याउनु पर्ने देखिन्छ ।

३० **राजस्व लेखाः**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५९ मा कार्यालयले राजस्वको आम्दानी जनाउँदा जुनसुकै माध्यवाट राजस्व प्राप्त गरेको भएतापनि त्यस्तो राजस्व स्वीकृत राजस्व वर्गीकरण र व्याख्या वमोजिम लगती राजस्व तथा हसवली राजस्व आम्दानी दाखिला गरी गोश्वारा भौचर तयार गरी दोहोरो लेखा प्रणालीको सिद्धान्त अनुरूप राजस्व लेखा अध्यावधिक गर्नु पर्दछ । गाउँपालिकाले वडागत तथा अन्य आम्दानीको लागि नगदी रसिद ठेलीको प्रयोग गरेको छ । छपाई गरेका नगदी रसिदको अभिलेख देखिने गरी रसिद नियन्त्रण खाता राखेको पाईएन जसले गर्दा आम्दानी रसिदको दुरूपयोग हुन सक्ने सम्भावना देखियो । गाउँपालिकाले राजस्व प्राप्तिको दैनिक गोश्वारा खाता, दैनिक नगद रावस्व, आम्दानी खाता, राजस्व प्राप्तिको वैंक नगदी किताव(म.ले.प.फा.नं. १०५,१०६, १०८) आदीको प्रयोग गरी लेखाङ्कन गरेको पाइएन जसले गर्दा रसिदगत र शीर्षकगत आम्दानी भिडान गर्न सकिएन। यस वर्ष जम्मा रू १५१५९८५० /८६ आन्तरीक आय आम्दानी गरेकोमा उल्लेखित मलेपफानं पनि नराखेको र प्राप्त हुनुपर्ने आम्दानी तथा प्राप्त आम्दानी सम्बन्धमा परीक्षण भिडान गर्ने पद्धति नभएकोले प्राप्त हुनुपर्ने आम्दानी सम्बन्धमा यकिन हुन सकिएन । नियमानुसार राजस्व खाता तयार गरी आन्तरीक आयको रकम यकिन गर्नु पर्दछ ।

३१ **सुत्र राजस्व मोड्युलको प्रयोगः**

महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले स्थानीय तहको राजस्व संकलन, लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदनलाई व्यवस्थित तुल्याउने उद्धेश्यले २०७९ माघमा सुत्र राजस्व मोड्युलको शुरूवात गरी २०८० पौषदेखि सवै ७५३ स्थानीय तहको राजस्व खातामा अनलाईन माध्यमबाट राजस्व बुझाउन सकिने व्यवस्था गरेको छ । स्थानीय तह राजस्व पोर्टल (Local Level Revenue portal) प्रयोग गरी राजस्व व्यवस्थापन गर्नु पर्नेमा गाउँपालिकाले नगदी रसिद प्रयोग गरी राजस्व संकलन गर्ने गरेको छ । सुत्रको राजस्व मोड्युलबाट राजस्व लेखाङ्कन गर्ने तर्फ गाउँपालिकाको ध्यान जानु पर्दछ ।

३२ **सटर भाडाः**

गाउँपालिकाको व्यावसायीक १३ सटर भवन मिति २०७९/४/३१ मा २ वर्षको लागि भडा सम्झौता गंगा देवी निरौलासँग भएको देखिन्छ । सम्झौता वमोजिम गाउँपालिकाले भडा लिनु पर्दछ । गाउँपालिकाले १३ वटा सटरकवल दुई वर्षको लागि रू ७६५२७७/-मा

भाडामा लगाएकोमा सम्झौता बमोजिम प्रथम किस्ता रू १९१५००/- मात्र दाखिला गरेको छ ।सम्झौता बमोजिम बुझाउनु पर्ने बाँकी रकम रू ५७३७७७/ लेखापरीक्षणको समय सम्म पनि बुझाएको देखिएन । गत विगतको प्रतिवेदनमा समेत रू ३९०७८०/- बुझाउनु पर्ने भनि उल्लेख भएको र बाँकी रकम दाखिला गर्नु पर्ने रू -------

असुल गर्नुपर्ने	१,८२,९९७

३३ **कर्मचारी प्रोत्साहन भत्ताः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ८६(१) बमोजिम स्थानीय सेवा गठन सञ्चालन व्यवस्थापन सेवाका शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी आधारभूत सिद्धान्त र मापदण्ड संघीय कानुन बमोजिम हुने दफा ८६ (२) बमोजिम स्थानीय सेवाको गठन सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सेवाको शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी अन्य व्यवस्था स्थानीय तहले बनाएको कानुन बमोजिम हुने व्यवस्था छ । स्थनीय सेवा गठन तथा संचालन ऐन, २०७९ को दफा ६९(४) अनुसार कर्मचारीलाई कार्य सम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन भत्ता प्रदान गर्नका लागि सम्वन्धित स्थानीय तहले आफ्नो आन्तरिक आय श्रोत बाट व्यर्होने गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न उल्लेख छ । गाउँपालिकाले कानुन तथा कार्यविधि, प्रोत्साहन भत्ता प्राप्त गर्ने कर्मचारीको अतिरिक्त कार्य समयतालिका, प्रोत्साहन भत्ता प्रदान गर्ने कुनै निश्चित मापदण्ड नवनाई गाउँसभाको निर्णयनुसार वडा सचिवलाई मासिक रू ९०००/, कृषि प्राविधिकलाई मासिक रू ६०००/- र अन्यलाई शुरू तलवको २५ प्रतिशतका दरले प्रोत्सहान भत्ता यस वर्ष रू ११५८१५२/४० भुक्तानी गरेको छ जुन गाउँपालिकाको आन्तरीक आय रू १५१५९८५० /८६ को ७.६४ प्रतिशत हुन आउँछ । यस किसिमको भुक्तानी खर्चमा गाउँपालिकाको आन्तरिक आयलाई समेत विचार गरी सूचक निर्धारण गरी कानून बमोजिम खर्च लेख्नु पर्दछ ।अतिरिक्त समय पुष्टि गर्न विद्युतिय हाजिरी र सूचक सहितको कार्यम्पादन नतिजा, मूल्याङ्कन गरी भुक्तानी गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्दछ ।

३४ **भ्रमण खर्चः-** (८२६-२०८१-३-२४):

भ्रमण खर्च नियमावली,२०६४ को नियम ३ मा सरकारी काममा खटिने कर्मचारीलाई सम्बन्धित कार्यालय प्रमुखबाट भ्रमण आदेश वा निर्णय विना भ्रमण खर्च गर्ने गरी भ्रमण गर्न वा काजमा जान नहुने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले यस वर्ष राष्ट्रिय सूचना आयोगका शाखा अधिकृत श्री जीवन कुँवरलाई भ्रमण आदेश तथा भ्रमण भत्ताको बिल वेगर दैनिक भ्रमण खर्च रकम रू २५०००/- भुक्तानी गरेको छ । भ्रमण आदेश भ्रमण विल भरपाई वेगर भुक्तानी भएको रकम सम्वन्धित बाट असूल हुनु पर्ने रू ....

असुल गर्नुपर्ने	२५,०००

३५ **दोहोरो भत्ताः** (५६,१३३,२०३-२०८०-५-१६):

आर्थीक कार्यबिधि तथा बित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३९(१०) मा जिम्मेवार व्यक्तीले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च लेख्न वा भुक्तानि दिन आवश्यक विल भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रित पुगे वा नपुगेको जाच गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। गाउँपालिकाले फिल्डभत्तामा खटिने कर्मचारीलाई फिल्डभत्ता सुविधा दिदै आएकोमा फिल्ड प्राविधिकहरूलाई फिल्ड अनुगमन/योजना अनुगमन गर्दा अनुगमन भत्ता समेत कर कट्टि गरी रू ११९००/- भुक्तानी गरेको छ । यसरी एउटै कामको लागि दोहोरो सुविधा उपलब्ध गराउन नमिल्ने हुँदा दोहोरो भत्ता रकम सम्बन्धित कर्मचारीहरुबाट असुल गर्नुपर्ने रू...

गोश्वारा भौचर नं. क्रमश ५६ मिति २०८०।०५।१६, १३३ मिति २०८०।०७।२२ र २०३ र मिति २०८०।०९।१७ (गाउँपालिका पूजिगत)					
क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	भुक्तानी रकम रु.	भुक्तानी रकम रु.	भुक्तानी रकम रु.	जम्मा
१	तिर्थराज तिमल्सिना	२५५०	२५५०	१७००	६८००
२	जयरामचौलागाई	८५०	०	०	८५०
३	विनोद लामा	८५०	८५०	०	१७००
४	हर्कबहादुर महता	८५०	०	०	८५०
५	सुजाव पुडासैनी	०	८५०	८५०	१७००
	जम्मा रू	**७६५०**	**७६५०**	**४२५०**	**११९००**

असुल गर्नुपर्ने	११,९००

३६ **खर्च पुष्ट्याई नदेखिएकोः** (२१४-२०८१-३-५):

आर्थिक कार्यबिधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ को उपनियम ५ मा खर्च गर्दा खर्च पुष्टयाई हुने कागजात समेत संलग्न हुनु पर्ने व्यवस्था छ ।गाउँपालिकाले बिभिन्न कार्यक्रम संचालन गर्न प्रा.स. बिमल ढुङ्गानालाई यस वर्ष विभिन्न सामाग्रीको रू ८३१५०/- भुक्तानी गरेको छ । सो भुक्तानी मध्ये रू ४३५००/- को मात्र खर्च पुष्टि हुने खरिद आदेश, दाखिला प्रतिवेदन तथा कार्यक्रम संचालन कार्यादेश रहेको छ । वाँकी रू ३९६५०/- को खर्च पुष्ट्याई हुने कुनै पनि प्रमाण नभएकोले कार्यक्रम संचालन गर्नेबाट असूल हुनु पर्ने रू ....

असुल गर्नुपर्ने	३९,६५०

३७ **इन्धन खर्च रकम भुक्तानीः** (८१९-२०८१-३-२४):

आर्थिक कार्यबिधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ को उपनियम ५ मा खर्च गर्दा खर्च पुष्टयाई हुने कागजात समेत संलग्न हुनु पर्ने व्यवस्था छ । कानून तथा कार्यविधिमा तोकीएको भन्दा अन्य सेवा सुविधा भुक्तानी गर्न नमिल्ने देखिन्छ । गाउँपालिकाबाट निवेदनको आधारमा कुनै स्पष्ट मापदण्ड तथा कार्यविधि विना केही कर्मचारीहरूलाई इन्धन खर्च नगद रू ११८९८०/- भुक्तानी गरेको देखिन्छ । गाउँपालिकाबाट देहायको मिति र भौचरबाट भुक्तानि दिएको भौचरको लेखापरिक्षण गर्दा निम्नानुसारको विवरण देखियो । यसरी भुक्तानी भएको रकम असम्वन्धित देखिएकोले सम्बन्धित कर्मचारीहरूबाट असुल उपर गर्नुपर्ने रू ....

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	भुक्तानी रकम रु.
१	जयरामचौलागाई	१९८३०
२	तिर्थराजतिमल्सिना	१९८३०
३	मनिषसुवेदी	१९८३०
४	विनोद लामा	१९८३०
५	सुजाव पुडासैनी	१९८३०
६	हर्कबहादुर महता	१९८३०
	जम्मा	११८९८०

असुल गर्नुपर्ने	१,१८,९८०

३८ **अनुदानको अनुगमनः**

सार्वजनिक निकायबाट उपलब्ध गराईएको अनुदानको सही सदुपयोग भए नभएको एकीन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने निकायले समय समयमा अनुगमन गर्नुपर्दछ । गाउँपालिकाले यस वर्ष कृषि तथा पशुमा रू ७५ लाख ४३ हजार तथा विभिन्न सहकारी संस्थालाई बीउ पूँजी तथा अनुदान वितरणमा खर्च लेखेको छ । गाउँपालिकाले अनुदानको दिएका कृषकहरुले गरेको खरिदको लागत अनुमान, स्पेशिफिकेशन नवनाउँदा खरिद मुल्य पटकै पिच्छे फरक रहेकोले खरिद मुल्य यथार्थपरक छ भन्ने आधार देखिदैन र खरिद मितव्ययी छ भन्न सकिने आधार छैन । अनुदानग्राही छनौटका आधारहरू के के हुन र के कसरी मूल्यांकन भई छनौट भएको हो सो खुल्ने आधार केही देखिदैन ।गाउँपालिकाले अनुदानग्राही छनौटको स्पष्ट आधार नतोकि कतिपय अनुदान कार्यपालिकाबाट सोझै फर्मको नाम खुलाएरै अनुदान दिने निर्णय समेत गरेको पाइयो ।विगतमा यस्ता कार्यक्रम रहेकोमा को को व्यक्तिलाई कति वितरण गरिएको थियो यसको कुनै विवरण अद्यावधिक गरेको छैन जसले गर्दा दोहोरो परे नपरेको यकिन हुन सकेन । यस्तै प्रकारको अनुदान प्रदेश सकरकारबाट पनि वितरण गर्ने गरेकोले दोहोरो पर्न जाने पनि देखिन्छ । तसर्थ नियमित अनुगमन गरी वितरण भएका कार्ययोजना तयार गरी अभिलेखिकरण गरी दोहोरो नपर्ने गरी अनुदान दिने गर्नु पर्ने देखिन्छ । गाउँपालिकाबाट बितरण भएको अनुदानको सहि सदुपयोग भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन तथा सोबाट प्राप्त उपलव्धी मापन गरेको छैन । साथै अनुदान सम्बन्धमा स्थानीय अनुदान नीति तय गरेको छैनन् । तसर्थ अनुगमनलाई प्रभावकारी वनाई संघप्रदेश तथा स्थानीय तहबाट वितरण हुने अनुदानमा दोहोरोपना नहुने गरी अनुदान ग्राही छनौटको स्पष्ट आधार र मापदण्ड तयार गरी अनुदानग्राहीको जीबनस्तरमा सुधार आएको यकिन गरी रकमको पूर्ण सदुपयोग गराउनेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ र वर्ष भरिमा गाउँपालिकाबाट अनुदान प्राप्त गर्ने लाभग्राहीहरुको विवरण सार्वजनिकिकरण समेत गर्नुपर्ने देखिछ ।

३९ **बढी भुक्तानीः**

आर्थिक कार्यबिधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ को उपनियम ५ मा खर्च गर्दा खर्च पुष्टयाई हुने कागजात समेत संलग्न हुनु पर्ने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले निम्नानुसार कर्मचारीलाई बैठकमा उपस्थित नभएको अवस्थामा समेत बैठक भत्ता भुक्तानी खर्च लेखेकोले उक्त भुक्तानी भएको रकम सम्वन्धित वाट असूल हुनु पर्ने रू................

गो.भौ.नं. र मिति	भुक्तानी पाउने	विवरण	भुक्तानी
१६१-०८०/०८/१७	सुदन वि.क.	बैठकमा उपस्थिति नभएको	१७००/-
१६१-०८०/०८/१७	श्याम वहादुर थोकर	बैठकमा उपस्थिति नभएको	२५५०/
४१५-०८१/०१/१८	उदय प्रसाद हट्टुवाल	बैठकमा उपस्थिति नभएको	८५०/-
			५१००/-

असुल गर्नुपर्ने	५,१००

४० **असम्वन्धित भत्ता भुक्तानीः** (१२४-२०८१-२-२९):

आर्थीक कार्यबिधि तथा बित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३९(१०) मा जिम्मेवार व्यक्तीले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च लेख्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक विल भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रित पुगे वा नपुगेको जाच गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ ।अर्थ मन्त्रालयले जारी गरेको कार्यसञ्चालन निर्देशिका, २०७५ को बुँदा नं ७.१.१ मा कानुनअनुसार गठन भएका समिति बाहेक अन्य समितिको बैठक भत्ता भुक्तानी गर्न मिल्ने देखिदैन । गाउँपालिकाले यस वर्ष सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटनादर्ता सँग सम्बन्धित समितिको बैठक बसी विभिन्न व्यक्तिलाई कर कट्टि गरी रू २२०५५/- भुक्तानी गरेको छ । कानूनमा व्यवस्था नभएको समितीको वैठक भत्ता बुझेको देखिएकोले ऐन नियम विपरीत बुझेको भत्ता सम्वन्धितबाट असूल गरी राजस्व खातामा दाखिला गर्नु पर्ने रू.

क्र.सं.	**पदाधिकारी/ कर्मचारीकोनाम**	**भुक्तानी रकम रु.**
१	केशव राजपार्थे	५९६९
४	भीमलालमहर्जन	५०३६
५	मित्रबन्धुसिंजाली	११०५०
	जम्मा	२२०५५

असुल गर्नुपर्ने	२२,०५५

४१ **सार्वजनिक परीक्षणः-**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी, दिगो र भरपर्दो वनाउन कार्यक्रमको सामाजिक परीक्षण अन्तर्गत सार्वजनिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने व्यवस्था बमोजिमको कार्य भएको पाइएन । तोकिए बमोजिम सार्वजनिक परीक्षण गरी गाउँपालिकाबाट हुने आर्थिक कारोबारमा जवाफदेहिता र पारदर्शिताको प्रवर्द्धन गर्नु पर्दछ।

४२ **प्रगती प्रतिवेदन**

सामुदायीक विद्यालयमा प्राविधिक तथा व्यावसायीक शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७२ को बुदा नं २७ बमोजिम पहिलो चौमासिक निकासा दिदा पछिल्लो वर्षको बार्षिक प्रतिवेदन, दोस्रो चौमासिक निकासा दिदा प्रथम चौमासिक प्रतिवेदन दिनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ ।गाउँपालिका अन्तर्गत सञ्चालित श्री महेन्द्र मा.वि र श्री महालक्ष्मी मा.वि लाई CTEVT मापदण्ड बमोजिम प्राविधिक शिक्षा

सञ्चालन गर्न रू ७ लाखको दरले रू १४ लाख एकमुष्ट विद्यालयको खातामा भुक्तानी भएको देखिन्छ । उक्त विद्यालयले चौमासिक रूपमा प्रगति प्रतिवेदन पेश गरेको देखिएन ।त्यसैले कुन विषयमा प्राविधिक शिक्षा प्रधान गरेको हो, कति जना विद्यार्थी अध्ययनरत छन, CTEVT मापदण्ड बमोजिम कक्षा सञ्चालन भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन गरि प्रगति प्रतिवेदन पेश गर्न लगाउनुपर्दछ ।

४३ **सेनिटरी प्याड व्यवस्थापन**

सेनिटरी प्याड (वितरण तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७६ अनुसार प्रत्येक सामुदायिक विद्यालयका छात्रालाई तोकिएको न्युनतम मापदण्ड अनुसार खरिद गरी निशुल्क सेनिटरी प्याड उपलब्ध गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । साथै कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८०/८१ अनुसार स्थानीय तहले सामुदायिक विद्यालयको कक्षा ६-१२ सम्म अध्ययनरत छात्रालाई १० महिना लागि एउटा महिनावारी चक्रमा बढीमा १६ वटा निशुल्क प्याड उपलब्ध गराउन सक्ने व्यवस्था छ। गाउँपालिकाले यो वर्ष रु ९९५०४९/- को ९९५० थान सेनिटरी प्याड खरिद गरेको छ । सो सम्बन्धी देखिएका व्यहोरा देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

• गाउँपालिकाले ९९५० प्याकेट प्याड खरिद गरेकोमा लेखापरिक्षणको अवधिसम्म ७४१८ प्याकेट विद्यालयलाई हस्तान्तरण गरेको र २५३२ प्याकेट अझै स्टक देखिन्छ । खरिद गरिएका प्याडहरुको गुणस्तर परीक्षण गरेको देखिएन र भण्डारण गर्दा समेत गुणस्तरमा कमी नआउने गरी सुरक्षित रूपमा राखेको पाइएन । तसर्थ गाउँपालिकाले आवश्यकताको पहिचान गरी आवश्यक परिमाणमा मात्र प्याड खरिद गर्नुपर्दछ ।

• कार्यविधिको बुदा नं १५ मा स्थानीय तहले सामुदायीक विद्यालयका छात्राहरूलाई आवश्यक पर्ने सेनिटरी प्याड समयमै वितरण भए नभएको प्रयोग भएका सामाग्रीको वातावरणमा प्रतिकुल असर नपर्ने गरी विसर्जन भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन गर्नुपर्ने उल्लेख छ । गाउँपालिकाले सो सम्बन्धमा अनुगमन गरेको देखिएन त्यसैले गाउँपालिकाले अनुगमन गरि गुणस्तरयुक्त सेनिटरी प्याड प्रयोगको सुनिश्चितता गर्नुपर्दछ ।

४४ **लागत सहभागिताः**

गाउँपालिकाले आयोजना/कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्ने नगद सहभागिता तोकिएको अवस्थामा सहभागिता वापतको रकम सम्बन्धित स्थानीय तहको खातामा दाखिला गरी सो को भौचर प्राप्त भएपछि मात्र उपभोक्ता समितिसँग योजना सम्झौता गर्नुपर्ने गर्नुपर्दछ।गाउँपालिकाले उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन गर्ने योजनाहरूमा नगद लागत सहभागिता सहितका लागत अनुमान तयार गरेको देखिएन तर श्रम सहभागिता समावेश गरेको पाइयो । अतः उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्दछ ।

४५ **बालविकास सहजकर्ता (ECD)**

प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रको राष्ट्रिय न्युनतम मापदण्ड मार्गदर्शक पुस्तिका २०६७ को प्रथम संशोधन २०७५ बमोजिम न्युनतम विद्यार्थि संङ्या २५ जना सम्म १ जना र २५ जना भन्दा माथि भएमा थप बालविकास सहयोगी कार्यकर्ता (ECD) राख्नपाउने व्यवस्था छ ।गाउँपालिका अन्तरगत सञ्चालित देहायका ७ विद्यालयले मार्गदर्शनले तोकेभन्दा बढि ECD शिक्षक रहेको साथै शिक्षक अनुपात १:४ सम्म राहेको र बार्षिक खर्च रू १४३५०००/- देखिन्छ । त्यसैले गाउँपालिकाले विद्यार्थी संख्या बढि भएकोमा समायोजन अर्थात ECD शिक्षक कटौति गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

क्र.स	विद्यालयकोनाम	विद्यार्थिसंङख्या	कार्यरत इसिडि	बढि इसिडि	वार्षिक बढि इसिडिखर्च
१	श्री पंचकन्या मा.वि	१०	२	१	२०५०००/-
२	श्री मा. वि कोगटे	८	२	१	२०५०००/-
३	श्री महाकाली आ.वि ईक्चुङ	२४	२	१	२०५०००/-
४	श्री कालीदेवी प्रा.वि	१५	२	१	२०५०००/-
५	श्री जनता आ.वि सालघारी	२०	२	१	२०५०००/-
६	श्री राष्ट्रिय मा.वि सानुटार	२८	३	१	२०५०००/-
७	श्री दिपक प्रा.वि किसेडी	२१	२	१	२०५०००/-
	जम्मा रू				१४३५०००/-

४६ **शिक्षक दरबन्दी अवस्था**

स्थानीय तह अन्तर्गत रहेका सामुदायिक विद्यालयहरूमा दरबन्दी अनुसार शिक्षकको पदपूर्ति भई नियमित पठनपाठनको व्यवस्था हुनुपर्दछ । यस स्थानीय तह अन्तर्गत विभिन्न तहका सामुदायिक विद्यालयहरूको शिक्षक दरवन्दी र पदपूर्तिको अवस्था एवं विद्यार्थीको संख्या निम्नानुसार रहेको छ ।

विद्यालय संख्या	स्वीकृतदरबन्दी	पदपूर्ति	पदपूर्तिमध्ये करार	रिक्त	विद्यार्थी संख्या
४६	२१७	२१४	९३	३	४१८६

गाउँपालिकाले दिएको विवरण अनुसार गाउँपालिका अन्तर्गत ४६ विद्यालयमा २१७ दरबन्दि रहेकोमा २१४ पदपूर्ति रहेको र पदपूर्ति मध्ये ९३ जना करार ३ जना शिक्षक रिक्त रहेको देखिन्छ । ४६ विद्यालयमा जम्मा विद्यार्थी संख्या ४१८६ छन जम्मा विद्यालय अनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपात १:१५ रहेको देखिन्छ । विद्यार्थी संख्याको तुलनामा शिक्षक बढी भएको विद्यालयबाट कम विद्यार्थी भएको विद्यालयमा शिक्षकको दरबन्दी मिलान एवं न्युन विद्यार्थी भएको विद्यालयहरू सम्भाव्यताको आधारमा समायोजन गर्नुपर्दछ ।

४७ **विद्यालय अनुगमन**

शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयको कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८०/८१ अनुसार विद्यालयलाई उपलब्ध गराउने सम्पूर्ण अनुदानको सोहि प्रयोजनको सुनिश्चितताको लागि स्थानीय तहले अनुगमन गर्नुपर्ने उल्लेख छ । यस भिमफेदी गाउँपालिका अन्तर्गत सञ्चालित ४६ सामुदायिक विद्यालय संघ प्रदेश र स्थानीय तहको आफ्नै स्रोतबाट गरि जम्मा खर्च रू १६५२२९०००/- रहेको देखिन्छ ।जसमा शिक्षाका महत्वपूर्ण विषयहरू जस्तै तोके अनुसारको गुणस्तरयुक्त दिवा खाजा खुवाए नखुआएको, निशुल्क पाठ्यपुस्तक समयमा पाए नपाएको, सेनिटरी प्याड प्राप्तीको अवस्था, विद्यालय सञ्चालन विभिन्न किसिमका अनुदानको प्रयोग र नियमित पठनपाठन अवस्थाको बारेमा स्थानीय तहले अनुगमन गरी प्रतिवेदन पेश गरेको देखिएन । गाउँपालिकाले अनुगमन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाई शिक्षाको गुणस्तरमा थप सुधार गर्नुपर्ने कुरामा जोड दिनुपर्दछ ।

४८ **खर्चको प्रमाण** (६७/३५४-२०८०-१२-५):

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को ३९(५) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा त्यस्तो खर्च पुष्टि गर्ने बिल, भरपाई प्रमाण तथा कागजात संलग्न हुनुपर्ने उल्लेख छ ।गाउँपालिका अन्तर्गतका देहायका विद्यालयलाई संघीय हस्तान्तरित चालु भौचर नं ६७ बाट रु १ लाख र पालिका चालु भौचर नं ३५४ बाट रु ४ लाख ५० हजार गरि रु ५ लाख राष्ट्रपति रनिङ सिल कार्यक्रमको लागि खेल सामाग्रि व्यवस्थापन तथा सहयोग शिर्षकमा भुक्तानी भएको देखिन्छ।उक्त भुक्तानीको के के शिर्षकमा खर्च भयो, खेल कहिले भयो, त्यसको खर्च पुष्टी गर्ने आधार प्रमाण पेश नभएकोले प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु...

क्र.स	विद्यालयको नाम	निकासा रकम	स्रोत
१	श्री मा.वि कोगटे	३६०००/-	आन्तरिक
२	श्री महेन्द्र मा.वि	३१०००/-	आन्तरिक
३	श्री महालक्ष्मी मा.वि	३६०००/-	आन्तरिक
४	श्री बाराही मा.वि	३०००००/-	संघ र आन्तरिक
५	श्री कृष्ण मा.वि	३१०००/-	आन्तरिक
६	श्री लेकाली बेसीफाँट मा.वि	४५०००/-	आन्तरिक
७	श्री पञ्चकन्या मा.वि उखुवारी	४००००/-	आन्तरिक
८	श्री राष्ट्रिय मा.वि सानुटार	३१०००/-	आन्तरिक
जम्मा रू		५५००००/-	

प्रमाण पेश नगरेको	५,५०,०००

४९ **निशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान** (९३-२०८१-१-१३):

शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयको कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८०/८१ अनुसार सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थिहरूका लागी निशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान कार्यक्रममा स्थानीय तह अन्तरगत सञ्चालित विद्यालयमा कक्षा १ देखि १२ सम्मका विद्यार्थिहरूलाई IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई आधार मानि पहिलो किस्तामा ७५% र दोस्रो किस्तामा २५% भर्ना संख्यालाई आधार मानि दिने व्यवस्था छ ।गाउँपालिकाले देहायका विद्यालयलाई रू ५१९७८/- विद्यालयको खातामा पठाएको देखिन्छ । विद्यालयले पुस्तक खरिद गरे नगरेको यकिन गर्न विद्यार्थी भर्ना पुस्तक खरिद बिल र विद्यार्थीले बुझको प्रमाण पेश गरेको नदेखिएकोले आवश्यक प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रू.....

क्र.स.	विद्यालयको नाम	रकम
१	श्री बाघभैरव प्रा.वि महाभिर	२९४०९/-
२	श्री प्रा.वि आपचौर	१३९९०/-
३	श्री नमुना प्रा.वि खर्कलेक	३६८६/-
४	श्री वालजागृती प्रा.वि सिम्ले	२४१५/-
५	श्री सरस्वती प्रा.वि थानसिंह	२४७८/-
जम्मा		५१९७८/-

प्रमाण पेश नगरेको	५१,९७८

५० **लागत र प्रतिफल**

आ.व २०८०।८१ मा भिमफेदी पालिका अन्तर्गत सञ्चालित ७६ सामुदायिक विद्यालय संघ प्रदेश र स्थानीय तहको आफ्नै स्रोतबाट गरि जम्मा खर्च रु. १६५२२९०००।- रहेको देखिन्छ र ४६ विद्यालयमा जम्मा विद्यार्थी ४१८६ देखिन्छन । प्रति विद्यार्थी लागत अनुमान हेर्दा रु. ३९४७२।– देखिन्छ । यस पालिका अन्तर्गतका ८ वटा विद्यालयमध्येबाट २४१ विद्यार्थी SEE को परीक्षामा सहभागी भएकोमा ६ विद्यालयका जम्मा २१ जना विद्यार्थी अर्थात ९.८१ प्रतिशत मात्र उर्तिण भएका छन र २ विद्यालयको पास प्रतिशत सुन्य देखिन्छ । सरकारको लगानी बढ्दै जादा किन शिक्षाको गुणस्तर तथा प्रतिफल सुधार हुन सकेको छैन यस बिषयमा पालिकाको ध्यान जानुपर्ने देखिन्छ ।

५१ **लागत सहभागिता**

गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७७ को बुदा नं ४१ मा लघु उद्यमी लाई प्रविधि हस्तान्तरण गर्दा २० प्रतिशत लागत सहभागितामा प्रविधि हस्तान्तरण गर्न सक्ने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले दुधजन्य परिकार तयारी सम्बन्धी तालिम पश्चात कालिका डेरी उद्योग लाई Cream Capquator रू ६५०००/- को मेसिन उपलब्ध गराएको देखिन्छ । निर्देशिकाले तोकेबमोजिम २० प्रतिशत रू १३०००/- उद्यमी समुहको लागत सहभागिता सहित रू ५२०००/- गाउँपालिकाले व्यहोर्नु पर्नेमा शत प्रतिशत भुक्तानी गरेकोमा उद्यमीको लागत सहभागिता सम्बन्धीत बाट असुल गर्नुपर्ने रु....

असुल गर्नुपर्ने	१३,०००

५२ **हजार्ड भत्ता** (१७९-२०८१-३-२१):

प्रयोगशालामा कार्यरत कर्मचारीलाई प्रयोगशाला जोखिम भत्ता व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७२ को दफा ५ (क) अनुसार प्रयोगशालामा कार्यरत कर्मचारीलाई सुरू तलब स्केलको २५ प्रतिशत हजार्ड भत्ता दिन सक्ने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले प्रयोगशालामा नभई स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत अनमी. अहेव र नर्सिङ लगायतका कर्मचारीहरूलाई मासिक ३०० को दरले १२ महिनाको कर बाहेक हजार्ड भत्ता रू ६२७३०/- भुक्तानी गरेको देखिन्छ । निर्देशिका विपरित भुक्तानी गरेको हजार्ड भत्ता देहायका कर्मचारीबाट असुल गर्नुपर्ने रू.......

क्र.स	नाम	रकम
१	अजित सम्झना राई	३०६०/-
२	उमा पुरी	३०६०/-
३	कृष्ण कुमारी देवी	३०६०/-
४	जुना घिसिङ	३०६०/-
५	दिपिका थापा	३०६०/-
६	निशा लामा	३०६०/-
७	पुष्प रेखा कर्ण	३०६०/-
८	मन्जु माया थिङ्ग	३०६०/-
९	मैया देवी लामा	३०६०/-
१०	रत्नश्वरी प्रजापती	३०६०/-
११	शर्मिला श्रेष्ठ	३०६०/-
१२	शोभा कुमारी थापा	३०६०/-
१३	संगीता जर्गा मगर	३०६०/-
१४	सुजिता खड्का	३०६०/-
१५	सत्य देवी जर्गा	३०६०/-
१६	सुनिता पुडासैनी	३०६०/-
१७	सपना बराल	१५३०/-
१८	स्मृती ठकुरी	३०६०/-
१९	सरिना घिसिङ्ग	३०६०/-
२०	सानी कान्छी मुक्तान	३०६०/-
२१	सीता थापा मगर	३०६०/-
जम्मा		६२७३०/-

असुल गर्नुपर्ने	६२,७३०

५३ **औषधि खरिद**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५ को उपनियम १(क) मा रू २५ लाख सम्मको औषधिजन्य मालसामान उत्पादकले राष्ट्रिय स्तरको समाचार पत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको बिक्री मूल्यमा सोझै खरिद गर्न सकिने र रू २५ लाख भन्दा माथि ठेक्का प्रक्रिया मार्फत खरिद गर्न सक्ने व्यवस्था छ । सो सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा निम्मानुसार छन् ।

भौचर नं / मिति	खरिद रकम	स्रोत / प्रक्रिया
१४२-२०८०।०७।२३	१७०७२५५/-	आन्तरिक/ उत्पादकले राष्ट्रिय स्तरको समाचार पत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको बिक्री मूल्यमा
२०८०।७।२३	२७४३४५/-	संघीय / सोझै खरिद
१३०-२०८१।३।२२	९९२२००/-	संघीय / सोझै खरिद
जम्मा रू	२७२६८९०/-	

• गाउँपालिकाले यस वर्ष रू २७२६८९०/- को औषधि खरिद गरेको देखिन्छ ।यसरी पटक पटक फरक प्रक्रिया बाट खरिद नगरि एकमुष्ट रूपमा वार्षिक कति औषधी आवश्यक हो त्यसको यकिन गरि ठेक्का मार्पत औषधि खरिद गर्दा खर्चलाई मितव्ययी बनाउन सकिन्छ । गाउँपालिकाले आगामि दिनमा खरिद प्रक्रियालाई सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ,

• आपूर्ती हुने औषधि डव्लु.एच.ओ. सटिफाइड हुनुपर्ने औषधिको उत्पादन मिति, ब्याच नं र म्याद समाप्त मिति कतिपय औषधिमा उल्लेख नगरेको र कतिपय औषधी बिक्रीको लागि होइन खुलाएको प्रमाण समावेश नभएको,

• भएका औषधि एंवम सर्जिकल समान स्टोर दाखिला हुनुअघि स्पेशीफिकेशन अनुसार भए/नभएको नखुलाएको कारण औषधिको गुणस्तर र म्याद सम्बन्धमा यकिन गर्न सकिएन र

• औषधिको जिन्सी कितावमा आम्दानी बाँध्दा खरिद गरेको र जिल्लाबाट हस्तान्तरण भई आएको खुल्ने गरी व्यवस्थित रूपमा आम्दानी बाँध्ने प्रक्रियालाई प्रभावकारी बनाउनु पर्ने देखिन्छ ।

तसर्थ औषधिको खरिद, आपूर्ती, दाखिला तथा खर्चको विवरण अद्यावधिक हुने गरी अभिलेख राख्ने, तोकीएको गुणस्तर अनुसारकै औषधि प्राप्त भएको नभएको एकीन गरी हस्तान्तरण तथा खरिद गरिएको औषधिको विवरण खुल्ने गरी अभिलेख राख्ने तथा आर्थिक वर्षको अन्त्यमा बांकी रहेको औषधिहरू जिम्मेवारी जिन्सी अभिलेख व्यवस्थित गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

५४ **कानून वेगर समितको बैठक भत्ता भुक्तानी:-** (८२४-२०८१-३-२४):

बागमती प्रदेश सरकारको स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्वन्धी ऐन, २०७५ को अनूचुचीमा १ मा स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यले पाउने सेवा सुविधा सम्बन्धी व्यवस्था रहेको छ । त्यस्तै अर्थ मन्त्रालयले जारी गरेको कार्यसञ्चालन निर्देशिका, २०७५ को बुँदा नं ७.१.१ मा कानुनअनुसार गठन भएका समिति बाहेक अन्य समितिको बैठक भत्ता भुक्तानी गर्न मिल्ने देखिदैन । यस वर्ष गाउँपालिकाले योजना फरफारक समितिको वैठक भत्ता वापत रू ४९०००/- भुक्तानी गरेको छ । जुन समिति कुनै पनि कानुनी आधारमा गठन भएको देखिदैन । गाउँपालीकाका तपसिल बमोजिमका पदाधिकारीले कानूनले स्पष्ट तोकेको भन्दा बाहेक बैठक भत्ता भुक्तानी लिएको देखिन्छ। ऐन विपरीत भुक्तानी भएको रकम सम्वन्धितबाट असूल गरी राजस्व खातामा दाखिला गर्नु पर्ने रू ......

क्र.सं.	पदाधिकारी तथा कर्मचारी	बैठक संख्या	प्रति वैठक रू	भुक्तानी रकम रू	कर कट्टी	कर कट्टी पछिको रकम
१	तिर्थ राज तिमल्सिना	२३	१०००	२३०००	३४५०	१९५५०
२	प्रवीण थापा	२४	१०००	२४०००	३६००	२०४००
३	भीमलालमहर्जन	२	१०००	२०००	३००	१७००
					जम्मा रू	४१६५०

असुल गर्नुपर्ने	४१,६५०

५५ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम**

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका २०७६ अनुसार प्रधानमन्त्री रोजगार कार्क्रमको मूख्य उद्देश्य मुलक भित्र रोजगारका प्रयाप्त अवसर सिर्जना गरी उपलव्ध बेरोजगार जनशक्तिको लगत तयार गरी आर्थिक विकासमा योगदान पुर्‍याउने सुनिश्चितता गरी सामाजिक सुरक्षाको ब्यवस्था गर्नु रहेको छ ।स्थानीय तहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारी प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरूको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीयतहभित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । कार्यविधि अनुसार बेरोजगार युवाको लगत तयार गरी उनिहरूलाई रोजगारको अवसर प्रदान गरी उनीहरूको आर्थिक विकासमा सहयोग पुर्‍याउने योजना संचालन गर्नुपर्नेमा सो अनुसार संचालन भएको देखिदैन।तसर्थः कार्यक्रमको मुल मर्म अनुसार कार्यक्रम सञ्चालन गरी आर्थिक विकासमा योगदान पुग्ने गरी गर्नु पर्दछ ।स्थानीयतहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारी प्रत्याभूत गराउन एवं सामूदायिक पूर्वाधारहरूको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीयतह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेकोछ।यस कार्यक्रम अन्तर्गत स्थानीयतह भित्रका वडाहरूमा गोरेटो बाटो निर्माण खानेपानी मर्मत नाली सरसफाई मोटर बाटो मन्दिर निर्माण कार्य लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गरी ९ वडामा यस वर्ष ४० जना लाई रोजगारी उपलव्ध गराई रू ३३७३४३४/५६ खर्च गरेको छ । लक्षित वर्ग लाई औषत दिन ५५ देखि ८८ दिन सम्म रोजगारी उपलब्ध गराई श्रमिक ज्याला प्रशासनिक र कार्यक्रम खर्च समेत खर्च लेखेका छन् ।उक्त खर्च वाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भएता पनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सृर्जना भएको देखिंदैन।साथै सो को अनुगमन प्रतिवेदन समेत राखेको देखिएन ।

५६ **नन् फाइलरः-**

मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा १८ मा भुक्तानीमा प्राप्त मूल्य अभिवृद्धि करको विवरण भुक्तानी पाएको अर्को महिनाको २५ गतेभित्र सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा कर विवरण सहित दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।रानीखोला धामीडाँडा रानि भञ्ज्याङ् सडक निर्माण कार्यको लागि वि एण्ड वि निहारिका पन्चकन्या जे. भि. संग रू १३१६९१८०/९० को सम्झौता भई कार्यसम्पन्न भएको देखिन्छ । उक्त जे. भि. मिति २०९०।८।७ मा प्यान÷ भ्याट (प्यान नं ६२०६३४४५०) मा दर्ता भएकोमा दर्ता भएकै मिति देखि एक पटक पनि कर विवरण नबुझाएको कारण नन् फाइलर भएको पाइयो ।उक्त जे.भि लाई यस वर्ष निम्नानुसार बिजक नं ३ सम्म रू 1678131/82 मूल्य अभिबृद्धि कर भुक्तानी भएको देखिन्छ । कुनै पनि निश्चित कामको लागि दर्ता भएको जे.भि. उक्त कार्य सम्पन्न भएपछि उसको प्यान नं स्वतह खारेज हुनेमा काम समाप्त भईसकेपछि सम्म कर विवरण नवुझाएको कारण नन् फाइलर रहेको देखिएकोले भुक्तानी भएको मूल्य अभिबृद्धि करको कर समायोजन भएको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रू......

गोश्वार भौचर नं र मिति	विजक नं र मिति	मू.अ कर बाहेको भुक्तानी	मू.अ. कर भुक्तानी
८-२०८०।११।२४	०१, २०८०।११।२०	४६६५८३०/८०	६०६५५७/९४
१३-२०८१।१।१७	०२, २०८१।१।९	२९४४५५४/३८	३८२७९२/०७
३७- २०८१।३।१४	०३, २०८१।३।९	५२९८३२१/६१	६८८७८१/८१
जम्मा रू		१२९०८७०६/७९	१६७८१३१/८२

प्रमाण पेश नगरेको	१६,७८,१३१.८२

५७ **निर्माणस्थलको सुनिश्चितः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ६(३) मा सार्वजनिक निकायले निमार्ण स्थलको व्यवस्था नभई निर्माण कार्यको खरिद कारबाही शुरू गर्न नहुने उल्लेख छ । संघीय सरकारको विशेष अनुदान अन्तर्गत श्री पोखरी प्रा.वी. बडा नं २ को भवन निर्माणको लागि मिति २०८२।१२।१५ मा सम्पन्न गर्ने गरी २०८०।१२।४ मा पुलामी एण्ड सन्स कन्स्ट्रक्सशन सँग रू १२११३२३४/८६ को

सम्झौता भएकोमा यस वर्ष पहिलो किस्ता पेश्की रू १४०००००/- मात्र भुक्तानी भएको देखिन्छ । निर्माण कार्यमा भएको ढिलाई सम्बन्धमा विद्यालय निर्माण स्थलमा जगा सम्बन्धमा विवाद भएको कारण निर्माण व्यवसायीले समयमा काम शुरू नगरेको निवेदन पेश भएको देखिन्छ । निर्माण व्यवसायीले पेश गरेको पेश्की जमानतको म्याद समेत २०८१।५।२८ मा समाप्त भएको देखिएकोले पेश्की जोखिममा पर्न सक्ने देखिन्छ । गाउँपालिकाले पेश्की जमानतको म्याद थप गरी निर्माणस्थलको विवाद समाधान गरी निर्माण कार्य सुचारू गराउनु पर्ने देखिन्छ । गाउँपालिकाले आगमि दिनमा ठेक्का व्यवस्थापन गर्दा निर्माण स्थल सुनिश्चित गरेर मात्र ठेक्का व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ ।

५८ **१५ वेड अस्पतालः**

पालिकाको १५ वेड अस्पताल निर्माण कार्यको लागि सम्झौता भएको ३६ महिना भित्र सम्पन्न गर्ने गरी रविना नव शिर्जनशिल जे.भि.संग २०७८।११।१६ मा सम्झौता भएको छ ।हालसम्म छैंठो रनिङ् विल भुक्तानी भएकोमा सो सम्बन्धी देखिएका व्यहोरा निम्नानुसार छन्

५८.१ **नीर्माण कार्यमा ढिलाईः-** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५२ बमोजिम सार्वजनिक खरिद सम्झौतामा उल्लेखित अवधि भित्र कार्य सम्पन्न गर्नु पर्दछ । अस्पताल निर्माणको लागि ३६ महिनामा सम्पन्न गर्ने गरी रू १२६१९२७५७/२६ को सम्झौता भएकोमा २०८१।३।३० सम्म छैठौं विल भुक्तानी गर्दासम्म रू ६८०१६९६६/१९ भुक्तानी भएको देखिन्छ जुन सम्झौता रकमको करिब ५४ प्रतिशत रहेको छ । यसरी निर्माण अवधि ८० प्रतिशत हुँदा वित्तीय प्रगति ५४ प्रतिशतमात्र भएको देखिन्छ । गाउँपालिकाले निर्माण कार्य सम्झौता अनुसारको निर्धारित समयमा सम्पन्न गर्ने तर्फ पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

५८.२ **पेश्की फर्स्योटः-** गाउँपालिका र निर्माण व्यवसायीबीच भएको सम्झौताको विशेष शर्तको जि.सि.सि. ५७.३ मा पेश्की कट्टा गर्दा सम्बन्धित आइ.पि.सि. को ४० प्रतिशतका दरले कट्टी गरी भुक्तानी दिनुपर्ने र सम्पुर्ण पेश्की निर्माण अवधिको ८० प्रतिशत अवधि भित्र व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले निर्माण व्यवसायीलाई रू २२११००००/- पेश्की दिएकोमा हालसम्म रू १११०६६८०/८५ पेश्की फर्स्योट भई रू ११००३३१९/१५ पेश्की बाँकी रहेको छ । गाउँपालिकाले सम्झौताले तोकिएको शर्त बमोजिम पेश्की कट्टी नगरेको कारण ८० प्रतिशत अवधि सकिदा समेत करिब ५० प्रतिशत पेश्की बाँकी देखिन्छ । गाउँपालिकाले तोकिएको शर्त बमोजिम पेश्की फर्स्योट गर्नुपर्दछ ।पेश्की फर्स्योटको अवस्था निम्नानुसार रहेको छः-

रनिङ्ग विल नं.	मू.अ. कर बाहेक विल रकम	पेश्की फर्स्योट	पे.फ.गर्नुपर्ने	कम भएको
१	१२४१७३४८/९९	०	०	०
२	१११६७८४१/-	२२३३५६९/--	४४६७१३६/४	२२३३५६७/४
३	१००५७९५१/१४	२०११५९१/-	४०२३१८०/५	२०११५८९/५
४	८४७६०४४/८९	१८३६८२५/-	३३९०४१८/-	१५५३५९३/-
५	११७९०६७६/१८	२७५९०००/-	४७१६२७०/५	१९५७२७०/५
६	५५४४८६३/-	२२६५६९५/८५	२२१७९४५/२	-४७७५०/६५
		१११०६६८०/८५	**१८८१४९५०/-**	**७७०८२६९/६**

५९ **अवण्डा बजेटः-**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा बजेट तथा कार्यक्रम प्राथमिकीकरण गरी आय-व्यय अनुमान पेश गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले चिउरी बगैचा रंगशाला पूर्वाधार निर्माण योजनाको नाममा रू १ करोड अवण्डा राखी बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृत गरेको छ । यो रकम गाउँपालिकाको आन्तरिक पूँजीगत बजेट रू ३५ करोड ३३ लाख ९५ हजारको २.८२ प्रतिशत रहेको छ । अवण्डा रकम गाँउ कार्यपालिकाको पटके निर्णयबाट पहिरो पन्छाउने लगायतका सानातिना योजना तथा बाटो मर्मतमा खर्च हुने गरेको छ । यी

खर्चहरू विविध अन्तरगतको मर्मत सम्भार कोषबाट हुनु पर्नेमा अवण्डामा राखि विनियोजन गर्ने परिपाटीले विनियोजन दक्षता कमजोर देखिने तथा वित्तीय अनुशासनको पालना नहुने अवस्था रहने हुँदा अवण्डा राखी खर्च गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनु पर्दछ ।

अवण्डा बजेट पटके निर्णयबाट हुने गरेका योजना तथा खर्चहरुका केही उदाहरणहरू यस प्रकार रहेका छन् ।

गो.भौ.नं.	योजना	खर्च रकम
१४१-२०८१/१/३	चिसापानी गढी गणेश र भिमसेन मन्दिर संरक्षण	२९१०००/-
१४२-२०८१/१/३	देउराली इपा वाइपास सडक निर्माण	१८९३८२८/-
१६७-२०८१/१/१८	टाँसी हिक्सुङ गुम्बा प्लाष्टर	२४१८२७/-
१६८-२०८१/१/१८	भण्डारखोप मोटर बाट स्तरोन्ती	१३६९८६/-
१९६-२०८१/२/१७	चर्चघर गोपाली टोल खानेपानी	२८५५१५/-
१४३-२०८१/१/३	च्यांसुर गंगटे खानेपानी	४८५००/-
१४४-२०८१/१/३	तिलाटार खानेपानी ट्यांकी निर्माण	९११२०४/-
१४५-२०८१/१/३	चापाघारी बाटो सम्याउने	९७०००/-
१४६-२०८१/१/३	महेन्द्र सरस्वती मा वि झ्याल ढोका निर्माण	९७०००/-
२६८-२०८१/३/१८	कोगटे खेल मैदान निर्माण	२७०१४५/-
२६९-२०८१/३/१८	चिलाउने वाल विकास भवन	५७७५६४/-
२७०-२०८१/३/१८	महालक्ष्मी मा वि ढल तथा फिल्ड निर्माण	२५६१००/-
२७१-२०८१/३/१८	देविस्थान कूलो मर्मत	२९१०००/-
२७२-२०८१/३/१८	घण्टे खोला पशुपति टोल संरक्षण	२४१९६९/-
२७३-२०८१/३/१८	झिरझारी खेल मैदान निर्माण	२७७८०७/-
२८०-२०८१/३/१९	महाकाली मन्दिर निर्माण	३०९४८/-
२८७-२०८१/३/१९	एकखण्डी महादेव मन्दिर निर्माण	३७९७००/-
२९०-२०८१/३/१९	किसडी खोप केन्द्र निर्माण	४८४८१८/-
२९२-२०८१/३/१९	मन्दिर निर्माण वडा नं ५	२८९६०५/-
३५६-२०८१/३/२४	डेढखोला नुनथला गतखोरिया सिंचाई	७४०१०/-
३०४-२०८१/३/२३	पञ्चकन्या मा वि होस्टेल निर्माण	७४३३१७/-
३०८-२०८१/३/२३	शवदाह निर्माण वडा नं ८	१९०३३३/-
३०९-२०८१/३/२३	धुसेनी खानेपानी मुहान संरक्षण	१४९०२२/-
३१७-२०८१/३/२४	अघोर प्रतिक्षालय निर्माण	४२४०००/-
३२०-२०८१/३/२४	रामसीता मन्दिर संरक्षण	१९३६८२/-

६० **प्रदेश समपुरक अनुदानः**

बागमती प्रदेश सरकारले जारी गरेको प्रदेश समपुरक अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७ को दफा ४ मा आयोजनाको प्रकृति, प्राथमिकता, आवश्यकता, प्राप्त हुनसक्ने सम्भाव्य उपलब्धी, दिगोपना आदिको आधारमा कूल लागतको बढीमा पचास प्रतिशत रकम संघीय सरकार / प्रदेश सरकारले समपुरक अनुदानको रुपमा प्रदान गर्न सक्ने व्यवस्था छ ।यस वर्ष पालिकाले निम्न २ प्रदेश सरकार समपुपरक कार्यक्रम अन्तर्गत २ योजना संचालन गरी प्रदेश सरकार तर्फको रु १४९५३३८८.१५ खर्च लेखेको देखिनेछ । सो सम्बन्धी देखिएका व्यहोरा देहाय बमोजिम रहेका छन् ;

६०.१ **अनुपात नमिलेको:-** समपुरक अनुदान सम्बन्धी कार्यविधी अनुसार प्रदेश सरकारको अनुदान बढीमा ५० प्रतिशत हुनुपर्नेमा प्रदेश सरकारको श्रोत तर्फ निम्नानुसार बढी खर्च लेखेकोले उक्त रकम प्रदेश संचित कोष दाखिला भएको प्रमाण पेश हुनुपर्ने रू........

आयोजनाको नाम	खर्च भएको रकम	प्रदेश सरकारबाट खर्च लेख्नु पर्ने	प्रदेश सरकारबाट खर्च लेखेको	बढी भएको
सानुटार किसेडी घैराङ्ग सडक	६७७२५६३/-	३४३६२८१/-	५५१८५६२/-	२०८२२८१/-
थार्के महाभिर स्वारा सडक	६०३८२०१/-	३२५४१०१/-	५३८८२०१/-	२२३४१०१/-
जम्मा	१३०८०७६४/-	६५९०३८२/-	१०९०६७६३/-	४३१६३८२/-

प्रमाण पेश नगरेको	४३,१६,३८२

६०.२ **सानुटार किसेडी घैराङ्ग सडक:-** प्रदेश समपुरक कार्यक्रम अन्तर्गत सानुटार किसेडी घैराङ्ग सडक निर्माण कार्यको लागि मिति २०८१।२।३२ मा सम्पन्न गर्ने गरी मिति २०८०।९।७ मा पालिका र गोले कन्स्ट्रक्शनबीच रू १४५६८६५३/१६ को सम्झौता भएको छ । निर्माण कार्यको प्रथम विल गोश्वार भौचर नं. २०, २०८१।२।९ बाट रू ५३१२९००/१५ भुक्तानी भएको छ । निर्माण कार्यको अवधि २०८१।३।३२ मा समाप्त भएकोमा निर्माण व्यवसायीले म्याद थपको लागि निवेदन दिएको छैन ।उक्त निर्माण कार्यको निर्माण कार्यको म्याद थप समेत भएको छैन । निर्माण कार्यको प्राविधिक प्रतिवेदनमा स्लाबको काम गुणस्तरयुक्त नभएको देखिएको कारण २०८१।३।२४ मा योजना तथा कार्यक्रम फरकफारक समितिले ठेक्काको हालको अवस्था र प्राविधिक प्रतिवेदन बारे उपयुक्त निर्णयका लागि कार्यपालिकाको बैठकमा पेश गर्ने निर्णय गरेको देखिन्छ तर सो सम्बन्धी थप कुनै निर्णय भने भएको पाइएन । लागत अनुमानको २८.१९ प्रतिशत घटेर ठेक्का सम्झौता भएको छ । गाउँपालिकाले उक्त ठेक्काको खरिद सम्झौता र सार्वजनिक खरिद ऐन नियमावलीको व्यवस्था अनुरुप समयमा ठेक्का फरफारक गर्नुपर्दछ ।

६०.३ **थार्के महाभिर स्वारा सडक:-** प्रदेश समपुरक कार्यक्रम अन्तर्गत थार्के महाभिर स्वारा सडक निर्माण कार्यको लागि मिति २०८१।२।३२ मा सम्पन्न गर्ने गरी मिति २०८०।७।२१ मा गाउँपालिका र शास्वत कन्स्ट्रक्शनबीच रू १४५६८६५३/१६ को सम्झौता भएको छ । लागत अनुमानको करिब ४८ प्रतिशत घटेर ठेक्का सम्झौता भएको छ । सडक निर्माण कार्यको लागि मिति २०८१।२।३२ मा सम्पन्न गर्ने गरी मिति २०८०।९।७ मा गाउँपालिका र गोले शास्वत बीच रू १०५६२०६८/५८ को सम्झौता भएको छ । निर्माण कार्यको प्रथम विल गोश्वार भौचर नं. १२, २०८१।११।२४ बाट रू ५३८८२०१/- भुक्तानी भएको छ । निर्माण कार्यको अवधि २०८१।३।३२ मा समाप्त भएकोमा निर्माण व्यवसायीले म्याद थपको लागि निवेदन दिएको छैन र उक्त निर्माण कार्यको निर्माण म्याद थप समेत भएको छैन । मिति २०८१।३।२४ मा योजना तथा कार्यक्रम फरक फारक समितिले ठेक्काको हालको अवस्था र प्राविधिक प्रतिवेदन बारे उपयुक्त निर्णयका लागि कार्यपालिकाको बैठकमा पेश गर्ने निर्णय गरेको देखिन्छ । तर सो सम्बन्धी थप कुनै निर्णय भने भएको पाइएन । गाउँपालिकाले उक्त ठेक्काको खरिद सम्झौता र सार्वजनिक खरिद ऐन नियमावलीको व्यवस्था अनुरूप समयमा ठेक्का फरफारक गर्नुपर्दछ ।

६०.४ **प्रोभिजनल सम:-** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३ मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ्ग बिल वा अन्य कुनै बिल विजकको भुक्तानी गर्दा करारका शर्तबमोजिम भुक्तानी दिनुपर्ने उल्लेख छ। प्रदेश समपुरक कार्यक्रम अन्तर्गत सानुटार किसेडी घैराङ्ग सडक निर्माण कार्यको सामग्रीको गुणस्तर परीक्षण बापत निर्माण व्यवसायी गोले कन्स्ट्रक्शनलाई रू १२३७९/-

भुक्तानी भएकोमा सो को परीक्षण सडक डिभिजन हेटौडाबाट गराएको देखिएकोमा सडक डिभिजनको उक्त रकम बुझाएको receipt पेश भएको नदेखिएकोले उक्त परीक्षणको बील पेश हुनुपर्ने रू.......

प्रमाण पेश नगरेको	१२,३७९

६०.५ **ठेक्काको म्याद समाप्त भएको:-** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५२ बमोजिम सार्वजनिक खरिद सम्झौतामा उल्लेखित अवधि भित्र कार्य सम्पन्न गर्नु पर्दछ ।गाउँपालिका अन्तर्गत देहाय बमोजिम योजनाहरूमा आषाढ मसान्त सम्म कार्यसम्पन्न गर्ने गरी सम्झौता भएकोमा सो अवधि भित्र प्रथम बिल मात्र भुक्तानी भएको छ । उक्त दुबै योजनाको म्याद समाप्त भएकोमा निर्माण व्यवसायीहरूले म्याद थपको निवेदन नदिएको र कार्यालयबाट समेत म्याद थप भएको वा प्रक्रिया अगाडि बढेको देखिएन । उक्त ठेक्कामा निर्माण व्यवसायीहरूले पेश्की लिएकोमा रू २४७९६६३/- पेश्की फर्स्यौट हुन बाँकी देखिन्छ र उक्त पेश्की मध्ये सानुटार किसेडी घैराङ्ग सडक जमानतको म्याद सकिएको र पुन थप गरेको नपाइएकोले गर्दा योजनामा दिएको पेश्की जोखिममा परेको देखिन्छ । गाउँपालिकाले उक्त योजनाहरूको कानुन बमोजिम निर्माण कार्य गराउने हो वा ठेक्का तोड्ने प्रक्रियमा जाने हो सो सम्बन्धमा आवश्यक निर्णय गरी सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावलीको अधिनमा रहि समयमा ठेक्का फरफारक गराउनु पर्ने देखिन्छ ।

योजनाको नाम	सम्झौता मिति	सम्झौता रकम	सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति	पेश्की बाँकी	पेश्की जमानतको अवधि
सानुटार किसेडी घैराङ् सडक	२०८०।९।७	१९९७५०८०/९८	२०८१।३।२२	१५५९६६३/-	२४ सेप्टेम्बर २०२४
थार्के महाभिर स्वारा सडक	२०८०।७।२१	१०५६२०६८/५८	२०८१।२।३२	९२००००/-	२०८१।११।२
			जम्मा रू	**२४७९६६३/-**	

माथी उल्लेखित पेश्की मध्ये लेखापरीक्षण अवधिमा सानुटार किसेडी घैराङ्ग सडक जमानतको म्याद सकिएको रु

पेश्की	१५,५९,६६३

६१ **जग्गाको स्वामित्व:-**

स्थायी प्रकृतिका भौतिक संरचना निर्माण गर्नु पूर्व जग्गा स्वामित्व प्राप्त गरिसकेको हुनु पर्दछ ।स्वामित्व नभएका जग्गामा स्थायी संरचना निर्माण गरी खर्च गर्नु हुदैन।गाउँपालिकाले समुदायको नाममा स्वामित्व नभएका जग्गाहरुमा सामुदायिक भवन/ट्रसभवन निर्माणको काममा देहाय बमोजिम रू १७७६१०७/- खर्च गरेको छ । यस्तो खर्चमा नियन्त्रण हुनु पर्दछ ।

गो भौ र मिति	योजना	खर्च
९४-२०८०/११/४	अर्खोले सामुदायिक भवन वडा नं ७	२६९९०४/-
१३८-२०८०/१२/९	गौरीटोल सामुदायिक भवन वडा नं ७	३५५९९७/-
१५१-२०८१/१/१७	सामुदायिक भवन वडा नं ८	१९२४८४/-
२३७-२०८१/३/१२	उद्यम घर साझा सुविधा केन्द्र	४९९७७२/-
जम्मा रू		**१७७६१०७/-**

६२ **उपभोक्ता समितिबाट सरकारी संरचना निर्माण:-**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ मा जटिल प्राविधिक क्षमता आबश्यक नपर्ने, लाभग्राही वा उपभोक्ता समितिबाट गर्दा मितव्यीता गुणस्तरीयता र दिगोपना वृद्धी हुने, स्थानीय स्रोत साधन र सीपको उपयोग गरी स्थानीय स्तरमा कार्य सम्पादन हुने, स्थानीय तहमा रोजगारी सृजना हुने, निर्माण कार्यबाट लाभ प्राप्त गर्ने समुदायलाई सहभागी गराउन सकिने, निर्माण पश्चात मर्मत सम्भार र सञ्चालन लाभग्राही समुदायबाटै हुने निर्माण कार्यहरू उपभोक्ता समुहबाट गराउन सकिने उल्लेख छ । गाउँपालिकाले

उपरोक्तमा उल्लेखित अवस्था नरहेका देहायका सरकारी कार्यालय भवनहरू उपभोक्ता समितिबाट गराई देहाय अनुसार रू ४४३१५११/- खर्च गरेको छ। उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराउँदा सम्बन्धित उपभोक्ताहरूले लाभ प्राप्त गर्ने, निर्माण पश्चात मर्मत संभार तथा सञ्चालन तिनीहरूबाटै हुने हस्तान्तरण योग्य र दिगोपना आउने योजनाको कार्य गर्न दिनुपर्नेमा हस्तान्तरण नहुने र अनिवार्य रूपमा कार्यालयले नै गर्नुपर्ने कार्यहरू उपभोक्ता समिति मार्फत गराएको पाइयो। नियमावलीमा भएको व्यवस्थाको प्रतिकुल हुने गरी लाभग्राही समुदाय मार्फत सरकारी भवन निर्माण तथा सुधार कार्य गराएको अनियमित देखिएको रू......

गो.भौ. र मिति	योजना	खर्च
३२-२०८०/९/२४	वाघ भैरव प्रा वि कम्पाउण्ड वाल	२८९३४३/-
१९७-२०८०/१२/२	घुडेघारी खोपकेन्द्र शौचालय निर्माण	३०१९३१/-
२६९-२०८१/३/१८	चिलाउने वाल विकास भवन	५७७५६४/-
२९०-२०८१/३/११९	किसडी खोप केन्द्र निर्माण	४८४८१८/-
३०५-२०८१/३/२३	महिला जागृति विद्यालय कम्पाउण्ड वाल	२९०२८०/-
३१४-२०८१/३/२४	खोप केन्द्र निर्माण वडा नं ८	४५३३६३/-
३१८-२०८१/३/२४	शिव जागृति विद्यालय कम्पाउण्ड वाल	४२८३२८/-
जम्मा रू		**२८२५६२७/-**

अनियमित भएको	२८,२५,६२७

६३ **सामाजिक सुरक्षाः-**

सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत भत्ता वितरण गर्दा सामाजिक सुरक्षा ऐन-२०७५, सामाजिक सुरक्षा नियमावली २०७६, विद्युतीय प्रणालीबाट सामाजिक सुरक्षा भत्ता भुक्तानी रणनीति-२०७४, सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि-२०७७ को प्रावधान बमोजिम गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकालाई सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको लागि रु. ।- बजेट विनियोजन भएकोमा रु. ।- खर्चको आर्थिक विवरण पेश भएको छ । यस सम्बन्धमा देखिएको व्यहोराहरु निम्नानुसार छन् ।

६३.१ **प्रतिबेदनः-** सामाजिक सुरक्षा नियमावली,२०७६ को नियम २३ मा स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रभित्र वितरण गरिएको सामाजिक सुरक्षा भत्ताको चौमासिक तथा वार्षिक प्रतिवेदन नियमको अनुसुची ६ को ढाँचामा तयार गरि उपनियम २ मा तोकिएको समायवधि भित्र विभाग तथा प्रदेशको सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी विषय हेर्ने निकायमा पठाउनुपर्ने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाबाट यस सम्बन्धी विवरण लेखापरीक्षणको क्रममा पेश हुन नआएकोले नियमको व्यवस्थाको पालना भए नभएको सम्बन्धमा एकिन गर्न सकिएन ।

६३.२ **निरीक्षण तथा अनुगमनः-** सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा २७ बमोजिम नेपाल सरकारको सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले नियमित, केन्द्रीय पञ्जीकरण विभागले बिशेष सूचक बनाई, प्रदेश सरकारको मन्त्रालय तथा गाउँ कार्यपालिकाका अध्यक्ष वा नगर कार्यपालिकाका प्रमुख वा स्थानीय तहका प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले भत्ता वितरण कार्य प्रक्रियाको निरीक्षण तथा अनुगमन गर्नुपर्ने व्यवस्था भएता पनि यस वर्ष सम्बन्धित निकायले कार्यविधि अनुसार अनुगमन तथा निरीक्षण गरेको पाइएन ।

६३.३ **एक आर्थिक वर्षमा एक पटक पनि रकम नझिकेका लाभग्राहीको विवरणः-** कार्यविधिको दफा २६(३) मा एक आर्थिक वर्षमा एकपटक पनि रकम नझिकेका लाभग्राहीको विवरण सेवा प्रदायक बैंकबाट अनुसूची-११ बमोजिमको ढाँचामा प्राप्त गरी त्यस्ता लाभग्राहीका सम्बन्धमा स्थानीय तहले आवश्यक छानविन गरी कुनै लाभग्राहीको मृत्यु भएको वा कुनै कारणले भत्ता प्राप्त गर्न योग्य नभएको पाईएमा सम्बन्धित बैंकबाट लगत कट्टा हुने मिति सम्मको रकम सम्बन्धित हकवालालाई भुक्तानी गरी सो मिति भन्दा पछिको रकम फिर्ता गरी

संघीय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने उल्लेख छ । गाउँपालिकाले उक्त विवरण प्राप्त गरेको देखिएन । कार्यविधिमा भएको व्यवस्था बमोजिम सेवाप्रदायक बैंकबाट अनुसूची-११ बमोजिमको ढाँचामा विवरण प्राप्त गरी लाभग्राही विवरण अद्यावधिक गर्नुपर्दछ ।

६३.४ **मृत्यु भएकोलाई सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणः**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-२०** को निर्णयले रू **१६,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-२०** को निर्णयले रू **१८,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-२०** को निर्णयले रू **१९,६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-२०** को निर्णयले रू **२,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८०/८१

कार्यालय र स्थान : भीमफेदी गाउँपालिका, मकवानपुर , भिमफेदी गाउँपालिका , मकवानपुर

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	प्र.प्र.अ श्री भीम लाल महर्जन	२०७८-८-२०	२०८०-९-२३
कार्यालय प्रमुख	केशवराज पार्धे	२०८०-९-२४	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	लेखा अधिकृत श्री करुणा रिसाल	२०७७-४-१	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
५७८,६६२	२,८२५,६२७	६,६०८,८७०.८२	०	०	३,०८१,७४०
प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.					१३,०९४,८९९.८२
प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्यौट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.					५५,६००
संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.					०
लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.					१३,०३९,२९९.८२

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		२२२०६४९७०.९५	
आम्दानी		**खर्च**	
संघीय सरकारबाट अनुदान	३०८३०३७७९	**चालु खर्च**	३०६३७६४९४.९३
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	४५२७३५७४	**पूँजीगत खर्च**	२१२९५३४८८.४५
राजश्व बाँडफाँट	१३४६७९७६७.१४	**वित्तीय/अन्य व्यवस्था**	१०६०७६८६०.१९
आन्तरिक आय	१५१५९८५०.८६		
अन्य आय	१२६१०८८६३.७२		
कुल आय	६२९५२५८३४.७२	**कुल खर्च**	६२५४०६८४३.५७
बाँकी मौज्दात		२२६१८३९६२.१	

अनुसूची - २

बेरूजु दफा २२ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची - ३

क्र.सं.	सहकारीको नाम	दर्ता नं.	वित्तीय विवरण				कुल सम्पति / दायित्व	जगेडा कोष	कैफि
			जम्मा	शेयर पुँजी	कुलबचत	कुलऋण लगानी			
१	महिला एकता बचत तथा ऋण स.सं.लि.	2/124/110/056/057	1188	11234200	75769656.03	83704393	101129937	5611776.3	
२	चण्डेश्वरी बचत तथा ऋण स.सं.लि.	534	428	912000	4669849	6012727	6675228.19	683062.21	
३	महिला जागृति बचत तथा ऋण स.सं.लि.	2(108)94	1385	16457700	148538918	151414204	202353737.9	17662934.2	
४	महिला अभियान बचत तथा ऋण स.सं.लि.	2/121/107	811	9342600	68956805.46	70903942	92771522.07	5199796.11	
५	नवजागरण स्वाबलम्बन बचत तथा ऋण स.सं.लि.	442	247	54600	6756176	8005442	9333000	1260874.8	
६	सृजनशील महिला बचत तथा ऋण स.सं.लि.	3/208(196)	430	4925300	35859306.06	34499424.44	48231916.58	3269108.51	
७	महिला उत्थान बचत तथा ऋण स.सं.लि.	2/171(157)	455	804300	4224837	5794110	7683893.46	1236012.98	
८	अमूल्य कृषि स.सं.लि.	03/069/070	357	2347400	1695153.99	40854137.26	46774976.57	1051706.93	
९	कालिका दुग्ध उत्पादक स.सं.लि.	1	33	14100	24780		7500		नयाँ
१०	अ.घु.म.दु.मा.द.व.बीउ बिजन तथा तरकारी उत्पादक बहुउद्देश्यीय कृषिस.सं.लि.	121/2048/49	77	354500	159100	329000	1354830.91	777240.977	
११	मछिन्द्रनाथ बचत तथा ऋण स.सं.लि.	699/063/064	239	2178100	11712931	11851340	16027216.28	1030516.93	
१२	बाराही साना किसान कृषि स.सं.लि.	3	499	3940200	12683405.23	28972816	26913680.6	1655041.76	
१३	भीमसेन साना किसान कृषि स.सं.लि.	2	866	5564900	21263057	41118719	48510615.69	2008128	
१४	लालीगुँराससाना किसान कृषि स.सं.लि.	24/70/71	1001	11382700	34136721.74	119162836.2	129458346.1	7580396.22	
१५	भैसें एकीकृत कृषि स.सं.लि.	595/068/69	546	554200	3567401	3396766	4282562.04	58028.76	
१६	सुपिङ दुग्ध उत्पादक स.सं.लि.	3/048/049	495	842700	15682004	13850000	6603427.94	32577573	
१७	समावेशी कृषि स.सं.लि.	7/072/073	25	125000	0	0	0	0	
१८	सुभकार्य साना किसान कृषि स.सं.लि.	11/069/070	36	118600	252073	400000	427218.51	9220.38	
१९	चिउरीबगैंचा कृषि स.सं.लि.	45/069/070	174	224300	1260968	1062981		०	
२०	भविष्य निर्माण बचत तथा ऋण स.सं.लि.	02/070/071	206	326500	945680	375000	1194132		
२१	बाराही दुग्ध उत्पादक स.सं.लि.	2/048/49	77	42600	0	7000	2901641.08	796277.52	
२२	सम्झना कृषि स.सं. लि.	846/066/067	200	731800	2880828	4154240	5607902.25	370393.26	
२३	अग्रगामी कृषक कृषि स.सं.लि.	05/069/070	234	206300	522155	637334	659957	22623	
२४	शिवशक्ति कृषि स.सं.लि.	300/068/69	71	14200	1065142	992000	1207142		
२५	सयपत्री कृषि स.सं.लि.	580	25	27000	390000	400000	575620	0	
२६	एकता कृषि उत्पादक स.सं.लि.								सम्प
२७	जनसेवा स्वाबलम्बन बचत तथा ऋण स.सं.लि.								संस् परे
२८	सृजनशील महिला दुग्ध उत्पादक स.सं.लि.								सम्प
२९	सहकारी संस्था लि.								पुरा नरहे

३०	हाम्रो साना किसान कृषि स.सं.लि.	14/069/070	668	3034000	13988000	31187000		434790	
जम्मा			10773	75759800	467004948	659085412	760686004.2	83295502	

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

• वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ।

• आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

• पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।

• स्थानीय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।

• भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा दरबन्दी पुनरावलोकन गरी जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

• अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।

• एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

• खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ।निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।

• पालिकाले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।

• आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।

• एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।

• बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

• पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/ आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

• कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।

• जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।

• कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।

• सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।

• आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फस्यौंट गर्नुपर्दछ।

• वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फस्यौंटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फस्यौंट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।

• सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।

• सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फस्यौंट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

• सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

• जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।

• सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।

• सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।

• सेवाग्राही समेतको योगदानमा आधारित रही विभिन्न कोषको स्थापना भएकोमा यस्ता कोषको रकम खर्च गर्दा सेवाग्राहीको हित संरक्षण भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।

• पालिकामा निर्माणाधीन आधारभूत अस्पताल र कार्यालय भवन समयमै निर्माण सम्पन्न गर्नुपर्दछ । पालिकामा सञ्चालित आधारभूत अस्पतालको कारोबारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन सुत्र प्रणाली बमोजिम गरी पालिकाको वित्तीय विवरणमा खुलासा गर्नुपर्दछ